

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE

Mariborska cesta 88, 3000 Celje

Akcijski načrt za konkretne ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih območjih Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005) in Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) ter Volčke (SI3000213)

pripravljen v okviru akcije A.1.3. projekta LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji LIFE-IP NATURA.SI

Verzija 2

Avtor (avtorji) / Authors: dr. Mojca Hrovat, univ. dipl. biol.
Ditka Čakš Copot, univ. dipl. inž. grad.
Anet Goljevšček, mag. geog. (UN)

Soavtorji / Co-authors: mag. Neža Kodre, univ. dipl. inž. v.k.i.
Iztok Kavčič, univ. dipl. inž. kraj. arh.
Petra Repnik, univ. dipl. inž. v.k.i.
dr. Nataša Smolar-Žvanut, univ. dipl. biol.
Tina Mazi, univ. dipl. inž. grad.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor ter partnerji. Za vsebino tega poročila so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

Naloga/Project Deliverable: Akcijski načrt za konkretne ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih območjih Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) in Volčke (SI3000213)
Concrete conservation measure plan to improve the conservation status of target Natura 2000 species and habitats in the pilot areas Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) and Volčke (SI3000213)

Verzija naloge: 2

Številka naloge: 43033-10/2019 - 67

Projekt: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

Akronim projekta: LIFE-IP NATURA.SI

Številka projekta: LIFE17 IPE/SI/000011

Projektna aktivnost: AKCIJA A.1.3

Izdelovalec: DIREKCIJA RS ZA VODE
Mariborska cesta 88
3000 Celje

Kraj in datum izdelave: Ljubljana, julij 2022, dopolnitev januar 2023

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

CKFF	Center za kartografijo favne in flore
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
DRSV	Direkcija Republike Slovenije za vode
ITV	Invazivne tujerodne vrste rastlin
JN	Javno naročilo
RS	Republika Slovenija
SO	Sektor območja DRSV
UE	Upravna enota
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZV-1	Zakon o vodah
ZZRS	Zavod za ribištvo Slovenije

Kazalo vsebine

1	UVOD	9
2	PILOTNA OBMOČJA	10
3	PRIPRAVA NABORA POTENCIALNIH UKREPOV	12
4	NAČRTOVANJE POTENCIALNIH UKREPOV	19
4.1	Načrtovanje ukrepa odstranjevanja ITV	19
4.1.1.	Opredelitev metod omejevanja ITV in opis izhodiščnega stanja	20
4.2	Načrtovanje potencialnih revitalizacijskih ukrepov	22
4.2.1.	Opis stanja na lokacijah potencialnih revitalizacijskih ukrepov	22
4.2.2.	Pridobitev zemljišč in pravice graditi	31
4.2.3	Strokovne usmeritve za načrtovanje ukrepov in izdelavo projektne dokumentacije	32
5	IZVEDBA POTENCIALNIH UKREPOV	32
5.1	Izvedba ukrepa odstranjevanja ITV	32
5.2	Izvedba potencialnih revitalizacijskih ukrepov	32
6	NAČRT IZVAJANJA POTENCIALNIH UKREPOV	32
6.1	Načrt izvajanja ukrepa odstranjevanja ITV	32
6.2	Načrt izvajanja potencialnih revitalizacijskih ukrepov	33
7	ZAKLJUČKI	38
8	VIRI	38
9	PRILOGE	38

Kazalo slik

Slika 1. Prikaz obravnavanih Natura 2000 območij.....	11
Slika 2. Prikaz Natura 2000 območja Dravinjska dolina (SI5000005).....	12
Slika 3. Prikaz Natura 2000 območja Dravinja s pritoki (SI3000306).....	12
Slika 4. Prikaz Natura 2000 območja Ličenca pri Poljčanah (SI3000214).....	12
Slika 5. Prikaz Natura 2000 območja Volčkeke (SI3000213).....	12
Slika 6. Tretja delavnica s partnerji CKFF, ZRSVN, ZZRS, DRSV za dokončno usklajevanje potencialnih ukrepov (DRSV, 2021)	14
Slika 7. Prikaz lokacij odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst z oznakami metod na sotočju Oplotnice in Dravinje (DRSV, 2021).....	20
Slika 8. Obstoječe stanje na lokaciji D12 (DRSV, 2021).....	21
Slika 9. Obstoječe stanje na lokaciji D13 (DRSV, 2021).....	21
Slika 10. Obstoječe stanje na lokaciji D14 (DRSV, 2021).....	21
Slika 11. Obstoječe stanje na lokaciji D15 in D16 (DRSV, 2021)	22
Slika 12. Stanje na lokacijah ukrepa D1: mrtvica Makole in D5: prag Globoko III na Dravinji (DRSV, 2022).....	23
Slika 13. Območje predvidenega ukrepa na odseku D1 mrtvica Makole in D5 prag Globoko III (DRSV, 2021).....	23
Slika 14. Stanje na lokaciji D7 – prag Mlače (DRSV, 2022).....	24
Slika 15. Prag na lokaciji D7 prag Mlače je umeščen neposredno ob stanovanjske objekte (Avtor: DRSV, 2021).....	24
Slika 16. Stanje na lokaciji D10 – mrtvica v Brezjah pri Poljčanah (DRSV, 2022).....	24
Slika 17. Stanje na lokaciji D10: mrtvica v Brezjah pri Poljčanah (Avtor: Karlo, 2021).....	24
Slika 18. Slika stanja na lokaciji D11 Koritno (DRSV, 2022).....	25
Slika 19. Intenzivna erozija kmetijskih zemljišč in odlaganje naplavin na lokaciji D11 Koritno (DRSV, 2021).....	25
Slika 20. Stanje na lokaciji D21 Ljubično (DRSV, 2022).....	26
Slika 21. Intenzivna erozija kmetijskih zemljišč in odlaganje naplavin na konveksni strani meandra v Ljubičnem D21, (DRSV, 2021).....	26
Slika 22. Stanje na lokaciji D22 Hrastovec (DRSV, 2023)	26
Slika 23. Intenzivna erozija kmetijskih zemljišč in odlaganje naplavin na lokaciji D22 Hrastovec (DRSV, 2022)	26
Slika 24. Stanje na lokaciji L1 – Lušečka vas (DRSV, 2022)	27
Slika 25. Prag pod cestnim mostom in vodotok Ličenca dolvodno od pragu, lokacija L1: Lušečka vas (DRSV, 2021).....	27
Slika 26. Stanje na lokaciji L2 – iztok iz ribnikov Štatenberšek (DRSV, 2021)	28
Slika 27. Območje vodotoka Polšak, lokacija L2: iztok iz ribnikov Štatenberšek (Langerholc, 2021) ..	28
Slika 28. Stanje na lokaciji V1: sklop mrtvic na Vzhodni Ložnici (DRSV, 2022)	29
Slika 29. Pogled iz zraka - trenutno stanje na lokaciji V1 na Vzhodni Ložnici (Jokanović, 2020).....	29
Slika 30. Prag iz kamna v betonu z utrjeno desno brežino in brvjo na Vzhodni Ložnici na lokaciji V1 (DRSV, 2021)	29

Slika 31. Mrtvica na lokaciji V1 na Vzhodni Ložnici (DRSV, 2021)	29
Slika 32. Stanje na lokaciji V3: Vzhodna Ložnica ob cestnem mostu (DRSV, 2021)	30
Slika 33. Območje Vzhodne Ložnice s pritokom (obcestnim jarkom) predvideno za zasaditev obrežne in vodne vegetacije s funkcijo terciarnega čiščenja (Langerholc, 2021)	30
Slika 34. Stanje na lokaciji V5: potok Dobje (DRSV, 2022).	31
Slika 35. Izravnana struga potoka Dobje (DRSV, 2022).	31
Slika 36. Utrditev brežine v peti na potoku Dobje (DRSV, 2021).	31

Kazalo grafikonov

Grafikon 1. Priprava nabora potencialnih ukrepov	16
Grafikon 2. Načrtovanje potencialnih ukrepov in predvidena ocenjena finančna sredstva	19
Grafikon 3. Načrt izvajanja ukrepa odstranjevanja ITV	33
Grafikon 4. Načrt izvajanja potencialnih revitalizacijskih ukrepov	37

Kazalo preglednic

Preglednica 1. Nabor potencialnih ukrepov na vodah	17
Preglednica 2. Razvrstitev ukrepov v skupine za določitev zaporedja izvajanja ukrepov z upoštevanjem kriterijev – naslovljenost ciljnih vrst, zahtevnost z vidika financ in potreba po odkupu zemljišč	35

POVZETEK

Akcijski načrt za konkretne ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih območjih Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) in Volčke (SI3000213) (v nadaljevanju: Akcijski načrt) vsebuje pregled aktivnosti v okviru akcij A.1.3 - Posvetovanje pri pripravi načrtov za konkretne akcije ohranjanja na IP območjih (priprava nabora potencialnih ukrepov, načrtovanje, pridobitev projektne in investicijske dokumentacije ter vseh potrebnih dovoljenj in soglasij) in C.1.4 – Konkretni ohranitveni ukrepi na »vodah Štajerske« (pridobitev zemljišč in izvedba del). Akcijski načrt predstavlja usklajen nabor potencialnih ukrepov za izboljšanje stanja projektnih ciljnih Natura 2000 vrst na izbranih lokacijah pilotnih območij. Nabor potencialnih ukrepov je pripravljen na podlagi medsektorskega sodelovanja ter usklajevanja ciljev partnerjev projekta LIFE-IP NATURA.SI s področja varstva narave, ribištva, kmetijstva, gozdarstva in upravljanja voda. Izvedene so bile tri delavnice in več sprotnih usklajevalnih sestankov. Izbrani ukrepi tako povezujejo cilje doseganja ugodnega stanja vrst oziroma habitatov, zmanjševanja poplavne ogroženosti in doseganja dobrega stanja voda. Usklajen predlog potencialnih ukrepov naslavlja izboljšanje bivalnega in prehranjevalnega habitata vodomca (*Alcedo atthis*), kačjega potočnika (*Ophiogomphus cecilia*), platnice (*Rutilus pigus*), donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladykovi*) in navadnega škrčka (*Unio crassus*). Potencialni ukrepi so primarno namenjeni izboljšanju oziroma obnovi naravne dinamike vodotokov, podrobneje pa zajemajo izboljšanje prehodnosti za vodne organizme, odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin, revitalizacijo brežin in vzpostavitev obrežne zarasti. Potencialni ukrepi naslavlajo različne ciljne Natura 2000 vrste, hkrati pa se razlikujejo v finančni in tehnični zahtevnosti. Načrtovanje (in s tem tudi izvedbo) večine potencialnih ukrepov pogojuje pridobitev zemljišč (z odkupi, ustanovitvijo služnosti ali sporazumom). Zaradi odvisnosti načrtovanja ukrepov od pridobitve zemljišč, razpoložljivih financ in pridobitve ustreznih soglasij pristojnih soglasodajalcev obstaja možnost spremembe obsega ukrepa, načina izvedbe ukrepa ali izključitve določenega ukrepa iz načrtovanja. Od načina izvedbe ukrepa bo odvisen postopek načrtovanja in izvedbe ukrepov.

SUMMARY

Purposes of planned and executed activities:

Concrete conservation measure plan to improve the conservation status of target Natura 2000 species and habitats in the pilot areas Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) and Volčke (SI3000213) (Action plan) contains an overview of activities within A.1.3 - Consultation in preparation of plans for actual conservation measures in the IP area (preparation of a set of potential measures, planning, projects and investment documentation and all necessary permits and approvals) and C.1.4 - Concrete conservation measures on »vode Štajerske« (land acquisition and execution of works). The action plan will serve as a guideline with the help of which the concrete conservation measures will be implemented and necessary further steps for the implementation of the measures will be determined.

Results and Outcomes:

The Action plan represents a coordinated set of 11 potential measures to improve the status of target Natura 2000 species at selected pilot areas. A set of potential measures has been prepared on the basis of cross-sectoral cooperation and coordination of the objectives of the LIFE-IP NATURA.SI project partners in the field of nature, fisheries, agriculture, forestry and water management. Three workshops and several ongoing coordination meetings were held. The selected measures thus link the goal of achieving favorable status of species or habitats, reducing flood risk and achieving good water status. Coordinated proposal of potential measures addresses the improvement of the habitat of the kingfisher (*Alcedo atthis*), the dragonfly species (*Ophiogomphus cecilia*), the fish species (*Rutilus pigus*, *Eudontomyzon vladykovi*) and the freshwater shellfish (*Unio crassus*). Potential measures are primarily aimed at improving or restoring the natural dynamics of watercourses, but in more detail the measures include improving the migration of aquatic organisms, removing non-native plant species, revitalizing banks and establishing riparian vegetation. Potential measures target different Natura 2000 species, and differ in terms of financial and technical complexity. The planning (and thus the implementation) of most potential measures is conditioned by land acquisition (by different types of contracts: purchase and sale, easements or agreements). Partners will be constantly informed about all activities and possible changes in the process of planning and implementation, which will be coordinated with them.

Conclusions:

11 measures have been selected and coordinated for 5 different target species. Due to the dependence on the acquisition of land, available finances and the acquisition of appropriate consents and permits, there is a possibility of changing the measures, the method of implementing the measure or even excluding a certain measure. The process of planning and implementation of measures will depend primarily on the success of land acquisition. For new projects based on these experiences we recommend performing initial surveys with landowners to obtain information on their willingness to participate in the project first and then plan measures accordingly.

1 Uvod

Ključni cilj projekta LIFE-IP NATURA.SI (Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji, LIFE-IP NATURA.SI - LIFE17 IPE/SI/000011) je izboljšanje stanja ohranjenosti izbranih Natura 2000 vrst in habitatov. Za ta namen DRSV v sodelovanju s partnerji projekta na projektnem območju »vode Štajerske« izvaja konkretne ohranitvene ukrepe oziroma ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov.

Ukrepi za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih Natura 2000 območjih se bodo na projektnem območju »vode Štajerske« izvajali na štirih pilotnih Natura 2000 območjih Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) in Volčke (SI3000213).

Akcijski načrt za konkretne ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih območjih Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) in Volčke (SI3000213) (v nadaljevanju: Akcijski načrt) vsebuje pregled aktivnosti v okviru akcij A.1.3 - Posvetovanje pri pripravi načrtov za konkretne akcije ohranjanja na IP območjih (priprava nabora potencialnih ukrepov, načrtovanje, pridobitev projektne in investicijske dokumentacije ter vseh potrebnih dovoljenj in soglasij) in C.1.4 – Konkretni ohranitveni ukrepi na vodah Štajerske (pridobitev zemljišč in izvedba del).

Podrobneje akcijski načrt zajema predstavitev procesa priprave predloga potencialnih ukrepov, načrtovanja ukrepov in postopka izvedbe ukrepov. Akcijski načrt predstavlja usklajen nabor potencialnih ukrepov za izboljšanje stanja projektnih ciljnih Natura 2000 vrst na izbranih lokacijah pilotnih območij. Vsebuje tudi predstavitev in opis stanja predlaganih lokacij.

Nabor potencialnih ukrepov je bil pripravljen v sodelovanju s partnerji projekta LIFE-IP NATURA.SI – strokovnjaki za vrste in habitate. Usklajen predlog potencialnih (prvotno 12, sedaj 11) ukrepov naslavlja izboljšanje bivalnega in prehranjevalnega habitata vodomca (*Alcedo atthis*), kačjega potočnika (*Ophiogomphus cecilia*), platnice (*Rutilus pigus*), donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladykovi*) in navadnega škrčka (*Unio crassus*). Potencialni ukrepi so primarno namenjeni izboljšanju oziroma obnovi ali ohranitvi naravne dinamike vodotokov, podrobneje pa zajemajo izboljšanje prehodnosti za vodne organizme, odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin (ITV), revitalizacijo brežin in vzpostavitev obrežne zarasti.

Akcijski načrt je nabor ukrepov za doseganje ciljev Območij Natura 2000 in doseganje ugodnega stanja tarčnih vrst. Vsi vključeni ukrepi so pomembni in potrebni z vidika stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst, akcijski načrt zato med njimi ne določa prioritet.

Ukrep, ki ciljno naslavlja odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin, ne zahteva pridobitve ali ureditve lastništva zemljišč, in je skladno s časovnico projekta že v izvajanju na terenu, kar pa ne pomeni, da je z vidika pomembnosti prednosten. Za pripravo optimalnega okvirnega izvedbenega načrta ostalih ukrepov je v akcijski načrt vključena tudi zahtevnost z vidika potrebe po zemljiščih, soglasjih in dovoljenjih, finančne zahtevnosti ter obsega del. Predmetni načrt predstavlja zgolj okvir poteka izvajanja ukrepov, ki je prilagodljiv sprotnim razmeram (predvsem pridobivanju zemljišč).

Akcijski načrt ne vsebuje podrobnejših opisov izvedbe. Podrobnejša izvedba ukrepov je predmet načrtovanja (projektiranja) ukrepov, pri čemer bodo upoštevane usklajene strokovne usmeritve vseh partnerjev (DRSV, ZRSVN – Karlo in sod., 2021, CKFF, ZZRS). Natančnejši obseg projektiranja bo mogoče določiti po postopku pridobitve zemljišč, saj je obseg izvedbe ukrepov v veliki meri odvisen od uspešnosti postopka pridobitve zemljišč.

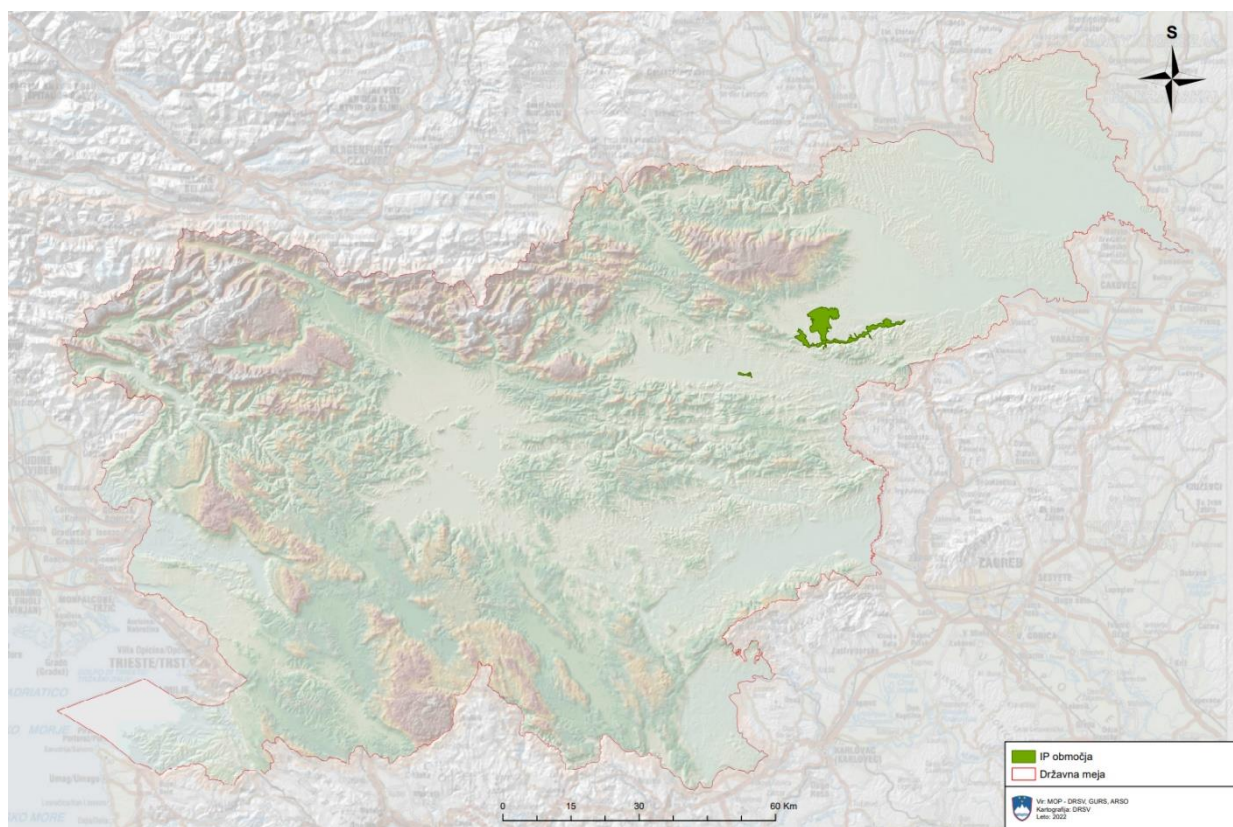
2 Pilotna območja

Akcijski načrt predstavlja predvidene ukrepe na štirih Natura 2000 pilotnih območjih na projektnem območju »vode Štajerske« in sicer: Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) in Volčke (SI3000213). Natura 2000 območje Dravinja s pritoki (SI3000306) se površinsko večinsko nahaja znotraj Natura 2000 območja Dravinjska dolina (SI5000005). Natura 2000 območje Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) pa se lokacijsko deloma prekriva in navezuje na Natura 2000 območje Dravinjska dolina (SI5000005). Povsem lokacijsko ločeno od ostalih območij je Natura 2000 območje Volčke (SI3000213).

Glavni vodotok Natura 2000 projektnih območij Dravinjska dolina (SI5000005) in Dravinja s pritoki (SI3000306) je reka Dravinja, ki sodi v vodno območje Donave, med vode I. reda. Dravinja je največji desni pritok Drave z izvirom na Pohorju, pod Roglo na nadmorski višini okrog 1200 m. Povodje Dravinje delimo na hribovit in dolinski del, katerega Dravinja ob visokih vodah poplavlja in tako povzroča poplave praktično celotne doline. Najvišji pretoki na Dravinji in tudi njenih pritokih so na vodomernih postajah večinoma zabeleženi v drugi polovici leta. Celotna dolžina Dravinje brez pritokov je 73 km, del, ki pripada območju Natura 2000 Dravinja s pritoki, pa meri 36,2 km. Velikost njenega porečja na slovenskem ozemlju je cca 815 km², kar predstavlja približno 25% površine porečja Drave.

Natura 2000 območje Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) se nahaja sredi Dravinjskih goric. Celotna površina območja meri 27,28 km². Gre za območje z malo gozdnih površin, v ravninah prevladujejo kmetijske površine. Nekoč so bili na ravninah prisotni mokroti travniki, ki so jih izsušili za kmetijstvo in poselitev. Ličenca je največji vodotok na projektnem Natura 2000 območju Ličenca pri Poljčanah (SI3000214), ki izvira v gozdu v kraju Vinarje, tj. JV od Oplotnice. Spada v porečje reke Dravinje, med vode II. reda. Od izvira do izliva meri dobih 14 km, velikost njenega porečja pa je 22 km². Pod Lušečko vasjo se kot levi pritok izliva v Dravinjo. Del Ličence, ki pripada območju Natura 2000 Ličenca pri Poljčanah (SI3000214), meri 10,7 km. Ličenca je skoraj v celotni dolžini naravno ohranjen vodotok, s številnimi meandri, ki so najbolj izraziti v srednjem toku. Potok Ličenca je eden izmed levih pritokov reke Dravinje, za katero so že od nekdaj značilne pogoste in obsežne poplave.

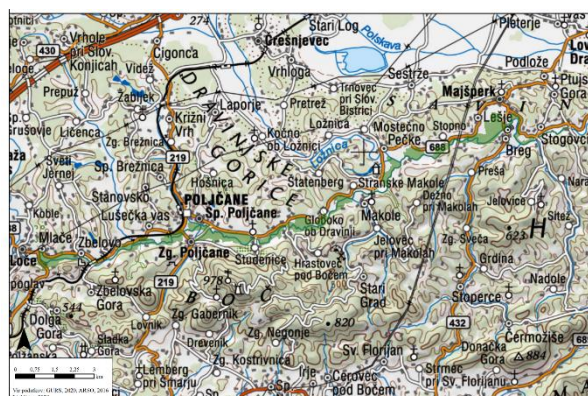
Na pilotnem območju Volčke (SI3000213) sta prisotna dva večja vodotoka, tj. Vzhodna Ložnica in njen levi pritok Dobje, ki pripadata porečju Vzhodne Ložnice v površini 43 km². Del Vzhodne Ložnice, ki pripada območju Natura 2000 Volčke (SI3000213), meri 1,6 km, del vodotoka Dobje 1,4 km. Dela vodotokov Vzhodna Ložnica in Dobje, ki ležita znotraj obravnavanega pilotnega območja, sta v celotni dolžini struge regulirana.

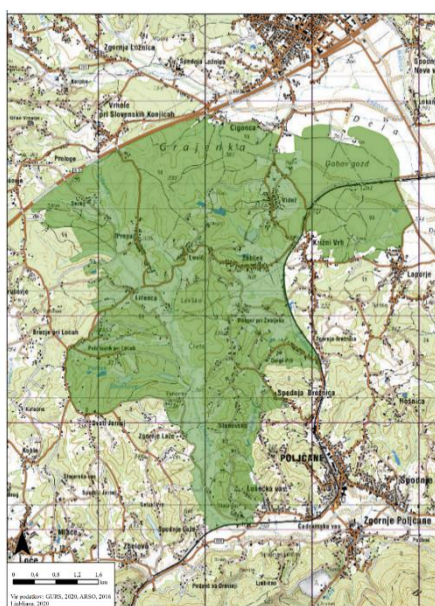
Slika 1. Prikaz obravnavanih Natura 2000 območij.

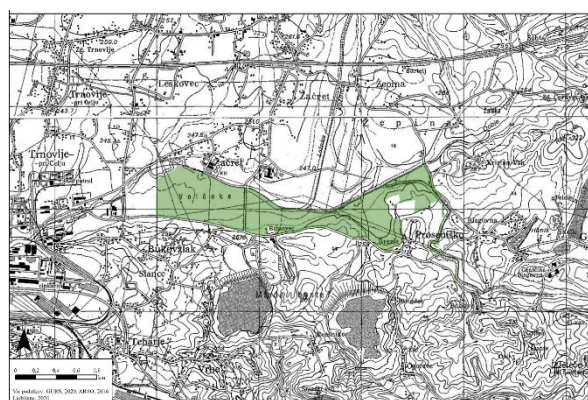
Slika 2. Prikaz Natura 2000 območja Dravinjska dolina (SI5000005).

Slika 3. Prikaz Natura 2000 območja Dravinja s pritoki (SI3000306).

Slika 4. Prikaz Natura 2000 območja Ličenca pri Poljčanah (SI3000214).

Slika 5. Prikaz Natura 2000 območja Volčeka (SI3000213).

3 Priprava nabora potencialnih ukrepov

Nabor potencialnih ukrepov je pripravljen na podlagi medsektorskega sodelovanja ter usklajevanja ciljev partnerjev s področja varstva narave, ribištva, kmetijstva, gozdarstva in upravljanja voda. Izbrani ukrepi tako povezujejo cilje doseganja ugodnega stanja vrst oziroma habitatov, zmanjševanja poplavne ogroženosti in doseganja dobrega stanja voda.

Za namen priprave nabora potencialnih ukrepov so bile v letih 2020 in 2021 izvedene 3 delavnice in več sprotnih usklajevalnih sestankov s partnerji ter z vključevanjem koncesionarjev DRSV, ki na območjih sektorjev DRSV, kjer se nahajajo obravnavana pilotna območja (SO Drave in SO Savinje), opravljajo javno službo urejanja voda.

V nadaljevanju so povzete vsebine delavnic za namen priprave nabora potencialnih ukrepov:

1) Prva spletna delavnica »vode Štajerske« (7.10.2020)

Namen prve delavnice je bila predstavitev stanja kvalifikacijskih vrst (navadni škržek, kačji potočnik, platnica, donavski potočni piškur, vodomec, navadni koščak, močvirski krešič) in habitatnega tipa (obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja) na pilotnih območjih ter predstavitev prioritarnih območij s

predlogi ukrepov na pilotnih območjih Dravinjska dolina, Dravinja s pritoki, Ličenca pri Poljčanah in Volčke.

Predstavitve prioriternih predlogov območij in ukrepov znotraj teh območij so bile pripravljene na podlagi stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnega tipa s strani partnerjev. Skupno (opisno ali lokacijsko opredeljenih) je bilo predlaganih več kot 20 ukrepov.

Na delavnici so se dogovorile nadaljnje aktivnosti. Na podlagi dogovora se je na DRSV izvedla nadaljnja analiza ukrepov, kjer se je pregledalo vse s strani partnerjev predlagane ukrepe in odseke z vidika upoštevanja ciljev ZV-1 (stanje voda in vodni režim), tehnične izvedljivosti in predvidenih stroškov izvedbe ukrepov.

2) *Druga spletna delavnica »vode Štajerske« (10.6.2021)*

Delavnica je bila namenjena predstavitvi analize predlogov ukrepov, okvirnega nabora potencialnih ukrepov ter predstavitvi nadaljnjega dela s strani DRSV.

Na DRSV so bili predlogi ukrepov s prve delavnice primerjani z vidika lokacije in cilja ukrepa. Ukrepi so bili najprej razvrščeni po prioriteti glede na število predlogov. Prioritetni predlogi, ki naslavljajo naravovarstvene cilje so bili pregledani tudi z vidika ciljev neposlabševanja stanja voda in vodnega režima ter tehnične izvedljivosti ukrepa. Ukrepi, ki so bili analizirani glede na navedene kriterije, so bili v naslednjem koraku še finančno ovrednoteni. Ovrednoteni ukrepi so se na drugi delavnici s partnerji ponovno pretehtali z vidika ustreznosti. Za te ukrepe je bila na DRSV pred delavnico izvedena tudi groba analiza lastništva (privatno/državno).

Na Volčkah je bilo na podlagi navedenih kriterijev izbranih pet potencialnih ukrepov. Partnerji so se strinjali, da se v tej fazi za delo naprej ohranijo štirje potencialni ukrepi:

- 1. Renaturacija 300 m stare struge Vzhodne Ložnice in obnova zatoka ter hkratna vzpostavitev prehodnosti z odkupom zemljišč**
Na mestu mrtvic se nahaja iztok odcednih voda iz deponije Simbio – Zbirni center Bukovžlak in RCERO Celje, zato se v sklopu ukrepa naslovi tudi onesnaženje.
- 2. Vzpostavitev prehodnosti sedmih pragov na Proseniškem potoku**
Primarna problematika Proseniškega potoka je onesnaženje, zato je ukrep vprašljiv z vidika učinkovitosti in ga je treba ponovno pretehtati.
- 3. Zasaditev obrežne vegetacije in komunalna ureditev s terciarnim čiščenjem na območju manjšega pritoka Vzhodne Ložnice**
Gre za odsek Vzhodne Ložnice s popolnoma odstranjeno obrežno vegetacijo.
- 4. Revitalizacija potoka Dobje v dolžini 700m (izven Natura 2000), z odkupom zemljišč, odstranitvijo pete obrežnega zavarovanja in zasaditvijo obrežne vegetacije**
Gre za ključen ukrep za navadnega škrčka za okrepitev populacije.

Na Ličenci pri Poljčanah sta bila izbrana dva potencialna ukrepa. Partnerji so se strinjali, da se oba ukrepa uvrstita na seznam za delo naprej:

- 1. Vzpostavitev prehodnosti - rekonstrukcija pragu in betonskega dna neposredno pod cestnim mostom v Lušečki vasi**
Ukrep na Ličenci ima pozitiven ukrep na navadnega škrčka in ribe. Zaradi cestnega mostu je treba pridobiti mnenje DRSI.
- 2. Razgibanje struge potoka – iztoka iz ribnika Štatenberšek** Ključen ukrep za izboljšanje populacije navadnega škrčka.

Na Dravinji je bilo predstavljenih deset potencialnih ukrepov. Poleg ukrepa odstranjevanja ITV so se za nadaljnje delo ohranili še trije potencialni ukrepi:

Prag in mrtvica Makole

Predlog je ponovna vzpostavitev okljuka s čimer bi naslovili več ciljnih vrst – ribe, kačji potočnik in vodomec. Predlaga se, da se ukrep združi z ukrepom prag Globoko III in obravnava skupaj kot večje območje revitalizacije.

Prag Globoko III

Idealno mesto za okljuk. Največ smisla na tem mestu za vzpostavitev prehodnosti. Poleg dveh ribjih vrst in kačjega potočnika se naslovi tudi vodomca.

Prag Mlače

Prag je problematičen z vidika prehajanja rib.

Ukrep odstranjevanja ITV – odsek Dravinje pred sotočjem z Oplotnico v Draži vasi

Gre za skupno pet lokacij, ki so najbolj primerne za naslavljanje problematike ITV z vidika vpliva na naravo, stanje voda in vodni režim. Zemljišča lokacij odstranjevanja ITV so v lasti RS, zato je za izvajanje del potrebno pridobiti soglasja lastnikov zemljišč. Za določitev potencialnih lokacij odstranjevanja ITV so bili uporabljeni obstoječi podatki o prisotnosti ITV, podatki iz analize stanja projektnih območij ter izvedena GIS analiza. Pri določitvi lokacij so bile upoštevane predpostavke smiselnosti odstranjevanja ITV z vidika varstva narave, stanja voda in vodnega režima. Potencialne lokacije so določene glede na količino pojavljanja ITV, prisotnost vodomca, hidromorfološko stanje (potreb po obnovi brežin, degradiranosti in erozije obvodnih zemljišč), glede na bližino povirja (z vidika zaščite povirnih delov in širjenja ITV dolvodno). Dodatno so bile lokacije z vidika ustreznosti preverjene s strani SO Drave in izvajalcev GJS ter s skupnimi terenskimi ogledi lokacij s partnerji.

Dodatni predlogi ZRSVN in DRSV - DRSV preveri izvedljivost ukrepov

1. Mrtvica (NV) pri Brezjah pri Poljčanah (mrtvica pri Podboču) – odstranitev odpadne biomase, odkup zemljišč – največja povezava s pticami (rjavi srakoper).
2. Erozijski zajedi pri Koritnem in Ljubičnem – odkup površine, da se ohrani rečno dinamiko.

3.) Tretja spletna delavnica s partnerji za dokončno uskladitev ukrepov

Delavnica je bila namenjena dokončnemu oblikovanju usklajenega predloga potencialnih ukrepov in razrešitvi odprtih vprašanj (vključitev dodatnih lokacij – mrtvica v Brezjah pri Poljčanah, zajeda v Koritnem in Ljubičnem, odločitev glede vključitve ukrepa na Proseniškem potoku). Dogovori se, da se ukrep na Proseniškem potoku zaradi problematike onesnaženja izključi iz nabora dogovorjenih ukrepov (problematiko se naslovi sistemsko), v nadaljnje delo pa se vključi tri ukrepe - mrtvica v Brezjah pri Poljčanah, zajeda v Koritnem in Ljubičnem. Končni nabor potencialnih ukrepov tako šteje 12 ukrepov (Preglednica 1).

Slika 6. Tretja delavnica s partnerji CKFF, ZRSVN, ZZRS, DRSV za dokončno uskladitev potencialnih ukrepov (DRSV, 2021)

4.) Dodatni ukrep in opustitev dveh ukrepov

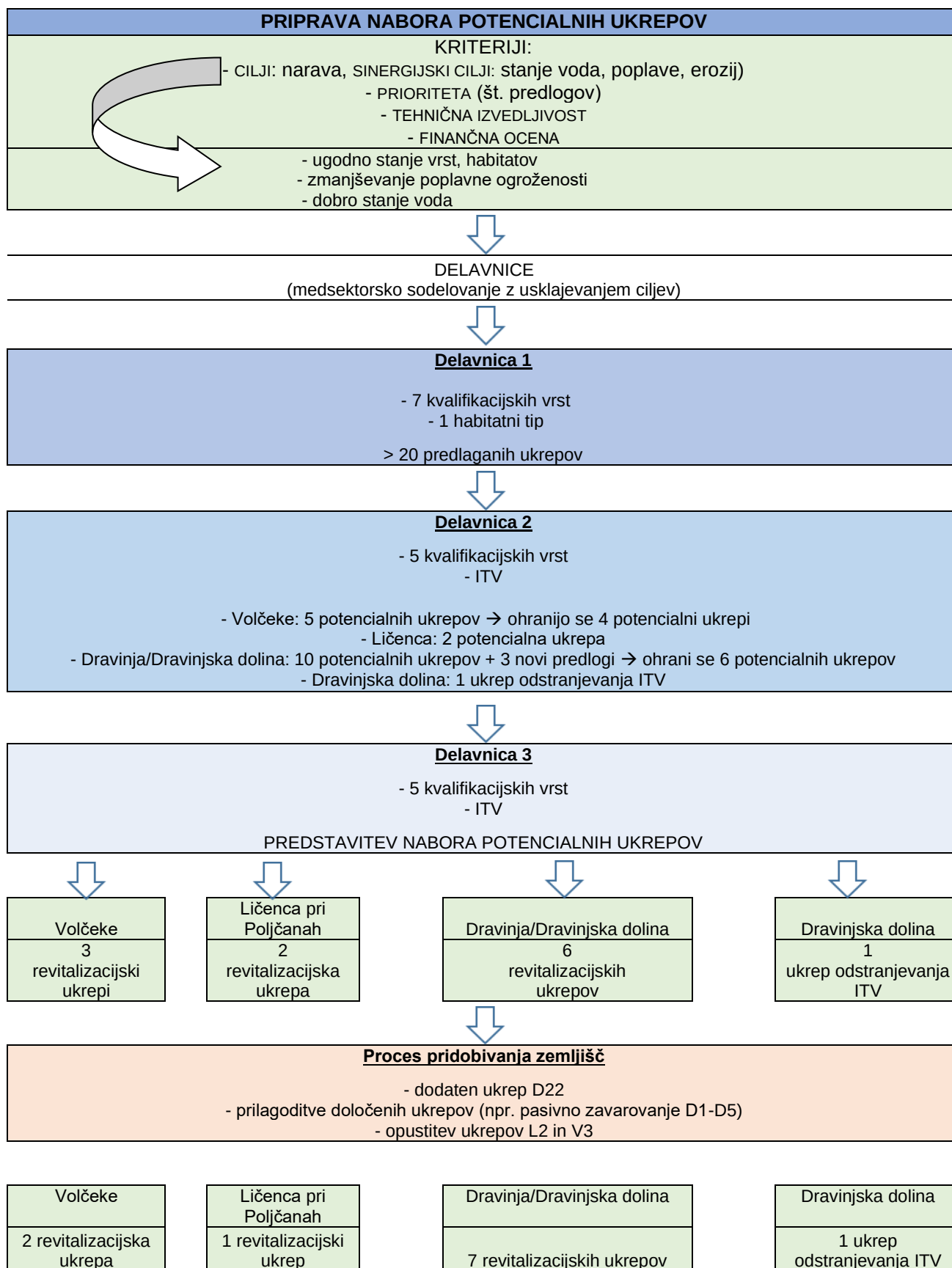
V drugi polovici leta 2022 je DRSV pričela s procesom pridobivanja zemljišč s pomočjo zunanje izvajalca. Kot se je predvidevalo, je proces dolgotrajen in v veliki meri odvisen od komunikacije in pripravljenosti lastnikov.

Tekom procesa se je tako izkazalo, da na dveh lokacijah – L2 in V3 lastniki niso pripravljeni prodati zemlje. Po posvetovanju s partnerji so bile izvedene dodatne aktivnosti, ki pa rezultata niso spremenile. Brez pridobitve zemljišč obeh ukrepov ni možno izvesti, zato je bila po posvetovanju s partnerji sprejeta odločitev, da se od ukrepov L2 in V3 odstopi.

V procesu pridobivanja zemljišč pa eden izmed lastnikov prodajo svoje zemlje na območju ukrepa D1-D5 pogojuje z dodatnimi zahtevami - s prodajo svoje zemlje na sekundarni lokaciji ter izvedbo pasivnega obrežnega zavarovanja na lokaciji D1-D5.

Ob ogledu predmetne lokacije je bilo ugotovljeno, da je lokacija primerljiva z lokacijama D11 in D21. Dravinja tu tvori značilne hidromorfološke procese, prihaja do intenzivnega erodiranja brežine, tvorijo se erozijske stene, intenzivno premeščanje sedimentov, ter posledično odlaganje naplavin itd. Hidromorfološki procesi tako tu tvorijo habitate, ki so ključni za ohranjanje ciljnih vrst projekta LIFE-IP NATURA.SI. Odkup zemljišč za zagotovitev prostora za nadaljnjo rečno dinamiko je posledično eden od ključnih ukrepov za ohranjanje dobrega stanja za vse organizme, vezane na vodna območja, ciljano na vodomca (*Alcedo atthis*) in kačjega potočnika (*Ophiogomphus cecilia*). Hkrati bo ukrep pripomogel k doseganju cilja dobrega stanja voda in izboljšanju oziroma neposlabševanju stanja z vidika poplav. Ustreznost nove lokacije so potrdili tudi partnerji. Ukrep je poimenovan »Odkup zemljišč za zagotovitev prostora za nadaljnjo rečno dinamiko«, D22.

Skladno z opisanimi spremembami, končni nabor potencialnih ukrepov šteje 11 ukrepov.

Grafikon 1. Priprava nabora potencialnih ukrepov in spremembe nabora tekom pridobivanja zemljišč

Preglednica 1. Nabor potencialnih ukrepov na vodah vključno s spremembami nabora

PILOTNO OBMOČJE	OZNAKA UKREPA	UKREP	LOKACIJA	CILJNA VRSTA
VOLČEKE	V1.	Revitalizacija vodotoka z obnovo 300 m stare struge vzhodne Ložnice in obnovo zatoka površine cca 2.500 m ²	GKX: 122345 GKY: 524446	donavski potočni piškur
VOLČEKE	V3.	Zasaditev obrežne in vodne vegetacije s funkcijo terciarnega čiščenja na območju manjšega pritoka vzhodne Ložnice SE OPUSTI	GKX: 122200 GKY: 524891	donavski potočni piškur
VOLČEKE	V5.	Revitalizacija potoka Dobje z odstranitvijo pete obrežnega zavarovanja, z odkupom priobalnega zemljišča ob vodotoku in zasaditvijo obrežne vegetacije v dolžini 700 m (izven Natura 2000)	od GKX: 122451, GKY: 526615 do GKX: 122747, GKY: 527284	navadni škržek, donavski potočni piškur
DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D1.	Vzpostavitev prehodnosti pragu za vodne organizme ter razgibanje struge z vzpostavitvijo naravne rečne dinamike. Ureditev pasivnega obrežnega zavarovanja. Odkup zemljišč se izvede za namen vzpostavitve naravne rečne dinamike.	Prag in mrtvica Makole: GKY: 550730, GKX: 130521	vodomec (erozijska stena, prehranjevališče), kačji potočnik, platnica, donavski potočni piškur
DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D5.		Prag Globoko III GKY: 550650, GKX: 130291	
DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D7.	Vzpostavitev prehodnosti za ribe	Prag Mlače GKY: 539522, GKX: 128174	platnica, donavski potočni piškur
DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D10.	Čiščenje mrtvice in odkup zemljišča na lokaciji mrtvice	Mrtvica v Brezjah pri Poljčanah GKY: 546003, GKX: 129188	vodomec (habitat)
DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D11.	Odkup zemljišč za zagotovitev prostora za nadaljnjo rečno dinamiko ter vzpostavitev pasivnega vegetativnega obrežnega zavarovanja za namen varovanja električne infrastrukture	Koritno – odkup GKY: 555373, GKX: 132778	vodomec (habitat - erozijska stena), kačji potočnik (habitat)
DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D21.	Odkup zemljišč za zagotovitev prostora za nadaljnjo rečno dinamiko ter potencialna vzpostavitev pasivnega vegetativnega obrežnega zavarovanja za namen varovanja cestne infrastrukture	Ljubično – odkup GKY: 542845, GKY: 128812	vodomec (ohranitev stene), kačji potočnik (sipine)

DRAVINJA S PRITOKI, DRAVINJSKA DOLINA	D22.	DODATEN (NOV) UKREP: Odkup zemljišč za zagotovitev prostora za nadaljnjo rečno dinamiko	Hrastovec – odkup GKY: 549866, GKX: 129492	vodomec (ohranitev stene), kačji potočnik (sipine)
LIČENCA PRI POLJČANAH	L1.	Vzpostavitev prehodnosti - rekonstrukcija pragu in betonskega dna neposredno pod cestnim mostom	Lušečka vas, GKY: 129056, GKX: 543128	navadni škržek (ribe vektor)
LIČENCA PRI POLJČANAH	L2.	Razgibanje struge potoka, odkup priobalnega zemljišča (5 m pas) ob vodotoku SE OPUSTI	Iztok iz Štatenberška GKY: 131712, GKX: 541999	navadni škržek
DRAVINJSKA DOLINA	D12.	Odstranjevanje ITV z različnimi metodami: 1. s prekrivanjem s pomočjo popleta z vrbovjem, 2. s prekrivanjem s filcem, 3. s prekrivanjem z mrežo in z izčrpavanjem, 4. z izvajanjem intenzivne košnje vsakih 14 dni; primarno odstranjevanje invazivke japonski dresnik in vzpostavitev obrežne zarasti; brez odkupa zemljišč.	Dražas vas, sotočje Dravinje in Oplotnice (D48 od GKY: 538159, GKX: 131069 do GKY: 538123, GKX: 131152)	vodomec (pridobi mesta za prežo); ITV (japonski dresnik)
DRAVINJSKA DOLINA	D13.		Dražas vas, sotočje Dravinje in Oplotnice (D48 od GKY: 538123, GKX: 131152 do GKY: 538044, GKX: 131200)	
DRAVINJSKA DOLINA	D14.		Dražas vas, sotočje Dravinje in Oplotnice (D48 od GKY: 537969, GKX: 131206 do GKY: 537921, GKX: 131294)	
DRAVINJSKA DOLINA	D15.		Dražas vas, sotočje Dravinje in Oplotnice (D48 od GKY: 538188, GKX: 130894 do GKY: 538186, GKX: 130905)	
DRAVINJSKA DOLINA	D16.		Dražas vas, sotočje Dravinje in Oplotnice (D48 od GKY: 538204, GKX: 130870 do GKY: 538201, GKX: 130890)	

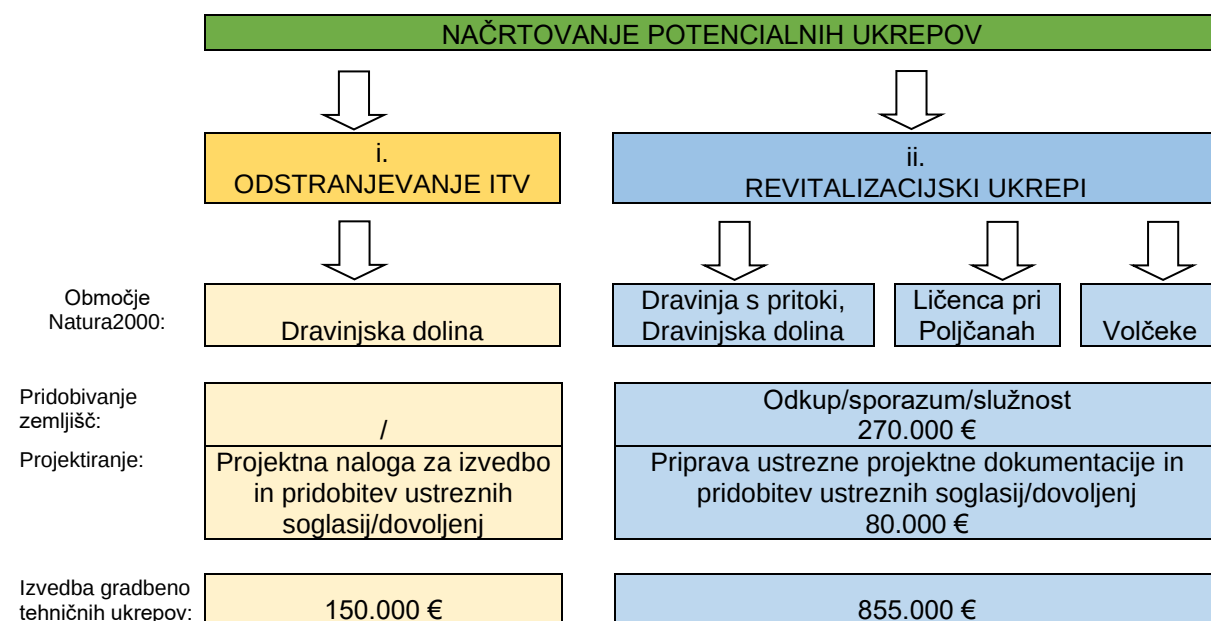
4 Načrtovanje potencialnih ukrepov

Skupno enajst potencialnih ukrepov naslavlja izboljšanje bivalnega in prehranjevalnega habitata vodomca (*Alcedo atthis*), kačjega potočnika (*Ophiogomphus cecilia*), platnice (*Rutilus pigus*), donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladkovi*) in navadnega škržka (*Unio crassus*).

Usklajeni potencialni ukrepi so namenjeni izboljšanju oziroma obnovi naravne dinamike vodotokov in prehodnosti za vodne organizme, zajemajo pa tudi odstranjevanje ITV, revitalizacijo brežin in vzpostavitev obrežne zarasti.

Deset ukrepov naslavlja ohranitev sedanjega stanja vrst ali habitatov (npr. erozijskih sten za vodomca, sipin za kačjega potočnika, stanja ohranjenosti navadnega škržka), krepitev populacije določenih ciljnih vrst (npr. navadnega škržka) oziroma izboljšanje habitata za ciljne vrste (npr. prehranjevalni in bivalni habitat vodomca, prehodnost za ribe).

En ukrep (t.i. ukrep odstranjevanja ITV) ciljno naslavlja tudi odstranjevanje ITV na brežinah Dravinje z obnovo brežin in vzpostavitvijo obrežne zarasti za preprečitev erozije in izboljšanje prehranjevalnega habitata vodomca.

Grafikon 2. Načrtovanje potencialnih ukrepov in predvidena ocenjena finančna sredstva

4.1 Načrtovanje ukrepa odstranjevanja ITV

Na izbranih lokacijah se bo prednostno odstranjevalo japonski dresnik (*Fallopia* spp.), ki se intenzivno pojavlja na vodnih in priobalnih zemljiščih ter s tem poslabšuje stanje habitatov.

Metode odstranjevanja oziroma omejevanja ITV na vodnih in priobalnih zemljiščih so namreč zaradi zahtevnosti izvajanja slabo poznane in uporabljane. Z namenom pridobitve znanj in informacij o učinkovitosti metod se bodo na izbranih lokacijah uporabile različne metode odstranjevanja oziroma omejevanja ITV. Te metode so: omejevanje dresnika s prekrivanjem s filcem, prekrivanje s kovinsko mrežo, omejevanje dresnika z vrbovimi popletmi in intenzivno izčrpavanje s košnjo. Gre za izbrane in nadgrajene metode, ki se že uporabljajo v slovenskem in evropskem prostoru, večinoma izven vodnih in priobalnih zemljišč (razen metode z vrbovimi popletmi).

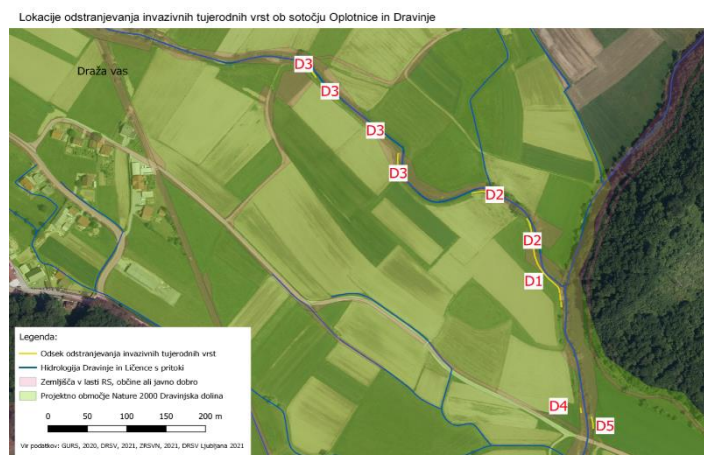
Ukrepi odstranjevanja ITV so načrtovani na zemljiščih v državni lasti z dostopom po poljskih poteh. Gre za negradbene ukrepe oziroma ukrepe, za katere ni potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja.

Z vidika prenosa znanj v izvajanje vzdrževalnih del se ukrepi odstranjevanja ITV izvedejo s strani koncesionarja v sklopu izvajanja letnega programa dela GJS. Izbira koncesionarja kot najustrežnejšega izvajalca izhaja iz dejstva, da bo le-ta pridobil nova znanja ter jih prenesel v prakso. Hkrati so v sklopu akcije C.5 »usposabljanje strokovnih delavcev« predvidene delavnice z vključevanjem koncesionarjev, kjer bo opravljen tudi prenos znanj na druga območja izvajanja gospodarskih služb urejanja voda.

Zaradi možnosti povozov na robu privatnih zemljišč ali pa začasnega odlaganja materiala, je za izvedbo del potrebno pridobiti soglasja lastnikov sosednjih zemljišč in dovoljenje za poseg v naravo na podlagi strokovnega mnenja ZRSVN.

Ukrepi odstranjevanja ITV so načrtovani v letih 2021, 2022 in 2023 v vrednosti 50.000,00 EUR za vsako leto, kar znaša skupaj 150.000,00 EUR (z DDV).

Predvidenih je pet lokacij za odstranjevanje ITV na Dravinji nad sotočjem z Oplotnico na Natura območju Dravinjska dolina (SI5000005). (Slika 7, Priloga 2).

Slika 7. Prikaz lokacij odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst z oznakami metod na sotočju Oplotnice in Dravinje (DRSV, 2021).

4.1.1. Opredelitev metod omejevanja ITV in opis izhodiščnega stanja

Opredelitev metod (Slika 7, Priloga 2) po lokacijah je sledeča:

1) *Metoda D1: Obnova brežine in omejevanje dresnika z vrbovimi popleti, na sotočju Dravinje in Oplotnice v bližini Draže vasi (projekcija D48) - Lokacija D12*

od GKY: 538162, GKX: 131043 do GKY: 538162, GKX: 131049, dolžina 7 m, širina 3 m,
od GKY: 538161, GKX: 131052 do GKY: 538161, GKX: 131060 dolžina 8 m, širina 3 m,
od GKY: 538160, GKX: 131062 do GKY: 538127, GKX: 131123 dolžina 70m širina 4 m;
v skupni dolžini 85 m, površine 325 m².

2) *Metoda D2: Obnova brežine in omejevanje dresnika s prekrivanjem s filcem, na sotočju Dravinje in Oplotnice v bližini Draže vasi (projekcija D48) - Lokacija D13*

od GKY: 538127, GKX: 131123 do GKY: 538119, GKX: 131165, dolžina 43 m, širina 3m,
od GKY: 538083, GKX: 131196 do GKY: 538049, GKX: 131201, dolžina 35 m, širina 4 m,
v skupni dolžini 78 m, površine 269 m².

3) *Metoda D3: Obnova brežine in omejevanje dresnika z izčrpavanjem s košnjo, na sotočju Dravinje in Oplotnice v bližini Draže vasi (projekcija D48) - Lokacija D14*

od GKY: 537956, GKX: 131225 do GKY: 537955, GKX: 131256, dolžina 31 m, širina 5 m,
od GKY: 537938, GKX: 131281 do GKY: 537934, GKX: 131283, dolžina 5 m, širina 3 m,
od GKY: 537877, GKX: 131332 do GKY: 537874, GKX: 131336, dolžina 4 m, širina 3 m,
od GKY: 537850, GKX: 131363 do GKY: 537834, GKX: 131381, dolžina 25 m širina 2 m,
v skupni dolžini 65 m, površine 228 m².

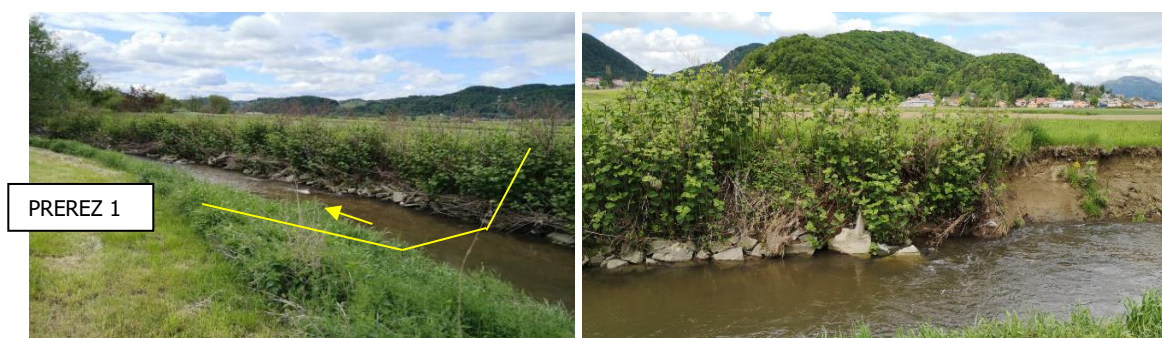
4) *Metoda D4: Obnova brežine in omejevanje dresnika s pomočjo kovinske mreže, na sotočju Dravinje in Oplotnice v bližini Draže vasi (projekcija D48) - Lokacija D15*

od GKY: 538187, GKX: 130895 do GKY: 538187, GKX: 130900, dolžina 5 m, širina 2 m, površine 10 m².

5) Metoda D5: Obnova brežine in omejevanje dresnika s pomočjo kovinske mreže, na sotočju Dravinje in Oplotnice v bližini Draže vasi (projekcija D48) - Lokacija D16

od GKY: 538203, GKX: 130873 do GKY: 538201, GKX: 130889, dolžina 15 m, širina 3 m, površine 45 m².

Na lokacijah D12, D13 in D14 sestoji dresnika rahljajo brežino in povzročajo erozijo. Na lokaciji D12 že prihaja do odnašanja brežin, japonski dresnik se intenzivno vrašča tudi v obrežno zavarovanje. Na lokacijah D15 in D16 so sestoji še v začetni fazi.

Slika 8. Obstoječe stanje na lokaciji D12 (DRSV, 2021).

Slika 9. Obstoječe stanje na lokaciji D13 (DRSV, 2021)

Slika 10. Obstoječe stanje na lokaciji D14 (DRSV, 2021)

Slika 11. Obstoječe stanje na lokaciji D15 in D16 (DRSV, 2021)

4.2 Načrtovanje potencialnih revitalizacijskih ukrepov

Izvedba potencialnih revitalizacijskih ukrepov je bila primarno predvidena na skupno enajstih lokacijah. Tekom postopka pridobitve zemljišč se je izkazalo, da ukrepa na dveh lokacijah zaradi nezainteresiranosti lastnikov zemljišč ne bosta izvedljiva, hkrati pa se je pojavila opcija dodatne lokacije. Tako je sedaj izvedba potencialnih revitalizacijskih ukrepov predvidena na skupno desetih lokacijah. Ti ukrepi imajo gradbeno tehnične značilnosti, ki pogojujejo izdelavo ustrezne projektne dokumentacije (t.i. potencialni revitalizacijski ukrepi). Celotna projektna dokumentacija zajema izdelavo geodetskih posnetkov in geodetskih načrtov, hidrološko-hidravlične analize in izdelavo projektne dokumentacije za predvidene posege.

Akcijski načrt ne vsebuje podrobnejših opisov izvedbe. Podrobnejša izvedba ukrepov je predmet načrtovanja (projektiranja) ukrepov, pri čemer bodo upoštevane usklajene strokovne usmeritve vseh partnerjev (DRSV, ZRSVN – Karlo in sod., 2021, CKFF, ZZRS). Natančnejši obseg projektiranja bo mogoče določiti po zaključenem postopku pridobitve zemljišč, saj je obseg izvedbe ukrepov v veliki meri odvisen od uspešnosti postopka pridobitve zemljišč.

V nadaljevanju je kratek povzetek ukrepov po pilotnih območjih z opisom ukrepa in opredelitvijo potrebe pridobitve (odkupa) zemljišč za izvedbo ukrepa.

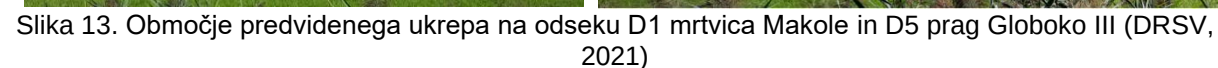
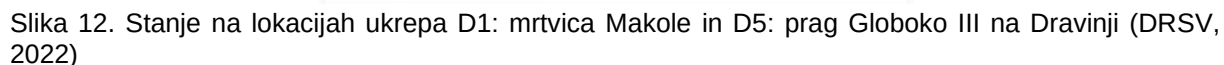
4.2.1. Opis stanja na lokacijah potencialnih revitalizacijskih ukrepov

Ukrepi predvideni v projektu LIFE-IP NATURA.SI so namenjeni izboljšanju stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih območjih, ob upoštevanju ciljev dobrega stanja voda in vodnega režima. Izbrana območja so ena izmed pomembnejših območij za ciljne vrste projekta LIFE-IP NATURA.SI, hkrati pa bodo ukrepi prispevali k doseganju cilja dobrega stanja voda in izboljšanju oziroma neposlabševanju stanja z vidika poplav.

4.2.1.1 Dravinjska dolina in Dravinja s pritoki

Na projektnem območju Dravinja s pritoki (SI3000306) in Dravinjska dolina (SI5000005) je predlaganih šest potencialnih revitalizacijskih ukrepov na vodotoku Dravinja.

4.2.1.1.1 Vzpostavitev prehodnosti za vodne organizme ter razgibanje struge z vzpostavitvijo naravne rečne dinamike na lokaciji D1 mrtvica Makole (GKY: 550730, GKX: 130521) in lokaciji D5 (GKY: 550650, GKX: 130291) prag Globoko III

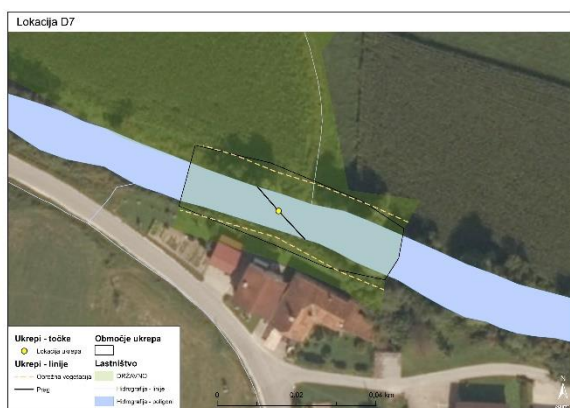

4.2.1.1.2 Vzpostavitev prehodnosti za vodne organizme s preoblikovanjem pragu na Dravinji pri Mlačah (lokacija D7: prag Mlače: GKY: 539522, GKX: 128174)

Izvede se ureditev (prenos) lastništva zemljišč za vzpostavitev prehodnosti za vodne organizme. Ukrep ne zahteva odkupov zemljišč, razen po potrebi.

Z vzpostavitvijo prehodnosti za vodne organizme pragu v Dravinji pri Mlačah bo izboljšalo hidrološko stanje ter s tem habitat za vodne organizme, ciljano na vrsti platnica (*Rutilus pigus*) in donavski potočni piškur (*Eudontomyzon vladkovi*). Tem vrstam in drugim vodnim organizmom se bo omogočila prehodnost pragu ter razširil in izboljšal habitat.

Zaradi preprečevanja poglobljanja struge, umirjanja hitrosti reke, zmanjševanja poplavne ogroženosti in posledično ohranjanja nivelete, je bil pri kraju Mlače, v neposredni bližini stanovanjskih objektov, izdelan prag, ki nima izdelanega prehoda za vodne organizme. To onemogoča nemoteno prehajanje vodnim vrstam, s čimer se manjša tudi ustrezen življenjski prostor ciljnih vrst.

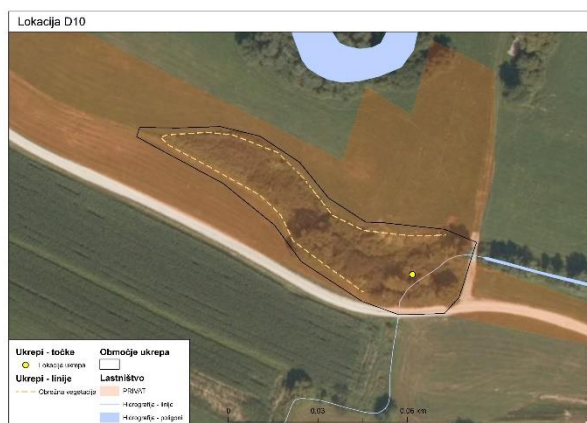
Slika 14. Stanje na lokaciji D7 – prag Mlače (DRSV, 2022)

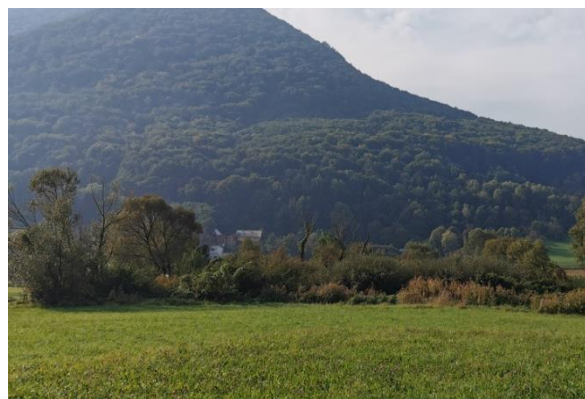
Slika 15. Prag na lokaciji D7 prag Mlače je umeščen neposredno ob stanovanjske objekte (Avtor: DRSV, 2021)

4.2.1.1.3 Revitalizacija mrtvice z odkupom zemljišč na lokaciji mrtvice (lokacija D10: mrtvica v Brezjah pri Poljčanah: GKY: 546003, GKX: 129188)

Z izvedbo ukrepa se bodo izboljšal habitat za vodomca (*Alcedo atthis*), hkrati pa bo z odkupom zemljišč zagotovljena možnost trajnega ohranjanja mrtvice. Tako se bo ciljni vrsti vodomcu in ostalim organizmom, vezanim na vodna območja, obnovi in izboljšal habitat na lokaciji mrtvice.

Slika 16. Stanje na lokaciji D10 – mrtvica v Brezjah pri Poljčanah (DRSV, 2022)

Slika 17. Stanje na lokaciji D10: mrtvica v Brezjah pri Poljčanah (Avtor: Karlo, 2021)

Zaradi naravne rečne dinamike se je rečna matica Dravinje oddaljila z območja mrtvice. Pritiski kulture mrtvice v intenzivni kmetijski krajini, s sukcesijo in zasipavanjem mrtvice, so privedli do znižanja gladine vode, zmanjšanja območja stalne omočenosti in intenzivnega zaraščanja območja mrtvice. Območje mrtvice se tako zelo hitro manjša in življenjski prostor za vodne in obvodne živali v mrtvici izginja.

4.2.1.1.4 Odkup zemljišč za zagotovitev prostora za nadaljnjo rečno dinamiko ter potencialna vzpostavitev pasivnega vegetativnega obrežnega zavarovanja na Dravinji na lokacijah D11: Koritno (GKY: 555373, GKX: 132778), D21: Ljubično (GKY: 542845, GKX: 128812) in D22: Hrastovec (GKY: 549866, GKX: 129492)

Ukrepi zajemajo odkup zemljišč za zagotovitev prostora za rečno dinamiko ter potencialno vzpostavitev pasivnega vegetativnega obrežnega zavarovanja pri ukrepih D21 in D112. V Koritnem ukrep potencialno zahteva zavarovanje javne infrastrukture (električni steber) na zunanji meji predvidenega območja. V Ljubičnem ukrep potencialno zahteva zavarovanje javne infrastrukture (ceste).

Obstaja možnost, da za zavarovanje javne infrastrukture (cesta na D21 in električni steber na D11) ukrep zahteva izvedbo pasivnega obrežnega zavarovanja na zunanji meji predvidenega območja. Glede na navedeno, je treba v sklopu projektiranja preveriti ali je nujno potrebno izvesti pasivno obrežno zavarovanje ter v kakšnem obsegu in načinu izvedbe. Preveri se tri možnosti:

- ali pasivnega obrežnega zavarovanja ni treba vzpostaviti
- ali zadostuje vzpostavitev samo obrežne zarasti oz. mejice (brez obrežnega zavarovanja)
- ali je potrebna vzpostavitev pasivnega obrežnega zavarovanja.

Odkup zemljišč je potreben za izvedbo ukrepov. Gre za tri ključne potencialne ukrepe za ohranjanje primerne habitata za vse organizme, vezane na vodna območja, ciljano na vodomca (*Alcedo atthis*) in kačjega potočnika (*Ophiogomphus cecilia*).

V Koritnem, Ljubičnem in Hrastovcu na območju predvidenega ukrepa potekajo intenzivni hidromorfološki procesi reke Dravinje. Iz obstoječega stanja in zgodovinskih kart je razvidno, da reka Dravinja tu nenehno meandrira in tako prestavlja svojo strugo. Prihaja do intenzivnega odnašanja brežin, tvorbe erozijskih sten, intenzivnega premeščanja sedimentov, posledičnega odlaganja naplavin itd. Hidromorfološki procesi tako tu tvorijo habitate ključne za ohranjanje navedenih ciljnih vrst. V Koritnem je še ohranjen del nekdanje struge v obliki mrtvice.

Slika 18. Slika stanja na lokaciji D11 Koritno (DRSV, 2022)

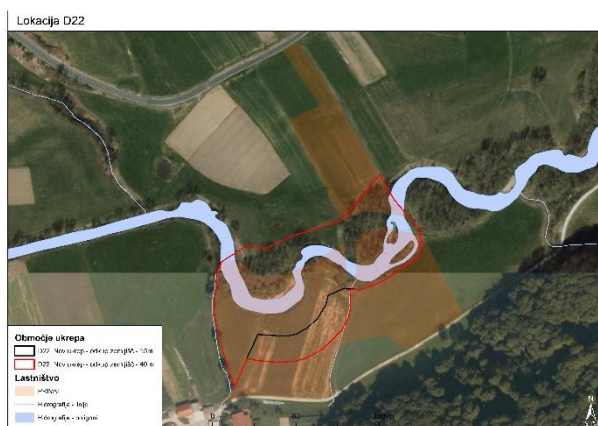
Slika 19. Intenzivna erozija kmetijskih zemljišč in odlaganje naplavin na lokaciji D11 Koritno (DRSV, 2021)

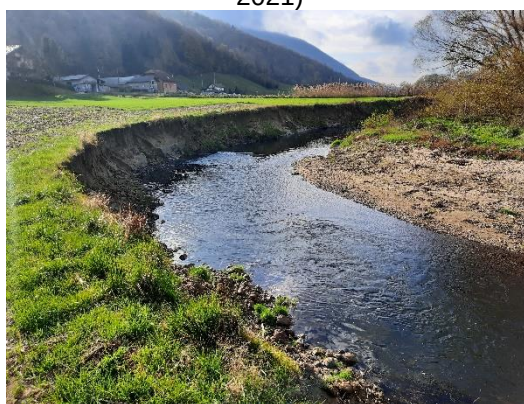
Slika 20. Stanje na lokaciji D21 Ljubično (DRSV, 2022)

Slika 21. Intenzivna erozija kmetijskih zemljišč in odlaganje naplavin na konveksni strani meandra v Ljubičnem D21, (DRSV, 2021)

Slika 22. Stanje na lokaciji D22 Hrastovec (DRSV, 2023)

Slika 23. Intenzivna erozija kmetijskih zemljišč in odlaganje naplavin na lokaciji D22 Hrastovec (DRSV, 2022)

4.2.1.2 Ličenca pri Poljčanah

Na Ličenci pri Poljčanah sta bila predlagana dva potencialna revitalizacijska ukrepa za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne Natura 2000 vrste navadni škrdžek (*Unio crassus*). Zaradi nepripravljenosti lastnikov za prodajo, se je s partnerji sprejela odločitev, da se od ukrepa L2 odstopi.

4.2.1.2.1 Vzpostavitev prehodnosti - rekonstrukcija pragu in betonskega dna dolvodno od cestnega mostu čez Ličenco v Lušečki vasi (lokacija L1: Lušečka vas: GKK: 129056, GKY: 543128)

Z vzpostavitvijo prehodnosti pragu za vodne organizme in rekonstrukcijo pragu z odstranitvijo betonske utrditve pragu na Ličenci pri Lušečki vasi se bo izboljšalo hidromorfološko stanje vodotoka in s tem ciljnim vrstam in ostalim organizmom, vezanim na vodna območja, povečalo in izboljšalo habitat. Namen ukrepa je izboljšanje habitata za vse vodne organizme, ciljano na vrsto navadni škrdžek (*Unio crassus*). Namen ukrepa je vzpostaviti prehodnost za vse vrste rib, s čimer bo omogočeno prehajanje rib z glohidiji na škrgah iz Dravinje v Ličenco. Z rekonstrukcijo pragu in odstranitvijo betonskega dna bo ohranjena nivoleta vodotoka, kar je nujno zaradi bližine cestnega mostu, hkrati pa bo odstranjena ovira, ki trenutno onemogoča prehajanje vodnim organizmom. Ukrepi ne zahtevajo odkupov zemljišč, razen po potrebi.

Zaradi preprečevanja morebitne erozije in poglobljanja struge ter umirjanja hitrosti reke v povezavi z izgradnjo cestnega mostu, je bil v kraju Lušečka vas, v neposredni bližini cestnega mostu, izgrajen prag v strugi Ličence. Cestni most na regionalni cesti je bil obnovljen, prag pod cestnim mostom pa ne. Stara izvedba pragu je bila s pomočjo betoniranja dna struge v obliki betonske plošče. Zaradi dotrajanosti in načina izvedbe pragu se je pod pragom struga poglobila, kar povečuje neprehodnost za vodne organizme. Prag uravnava nivoleta vodotoka in služi svojemu namenu. Na pragu pa ni izdelanega

prehoda za vodne organizme, kar onemogoča nemoteno prehajanje vsem vrstam rib, tudi tistim, ki prenašajo ličinke navadnega škržka, zato se manjša tudi ustrezen življenjski prostor navadnemu škržku.

Slika 24. Stanje na lokaciji L1 – Lušečka vas (DRSV, 2022)

Slika 25. Prag pod cestnim mostom in vodotok Ličenca dolvodno od pragu, lokacija L1: Lušečka vas (DRSV, 2021).

4.2.1.2.2 Razgibanje struge pritoka Ličence - potoka Polšak, po predhodnem odkupu priobalnih zemljišč ob potoku (lokacija L2: iztok iz ribnikov Štatenberšek: GKX: 131712, GKX: 541999)

Ukrep je eden od ukrepov, ki ga ni mogoče izvesti zaradi nezainteresiranosti lastnikov zemljišč.

Ukrep zajema razgibanje struge potoka (nad cesto) in vzpostavitev 5 m pasu ob strugi. Za izvedbo ukrepa je treba izvesti ukrep zemljišč.

Z revitalizacijo vodotoka Polšak, ki je pritok Ličence, se bo izboljšalo hidromorfološko stanje potoka. To bo pozitivno vplivalo na stanje habitatov za vse organizme, vezane na vodna območja, ciljano na navadnega škržka (*Unio crassus*). Z izvedbo ukrepa bo izboljšán habitat za okrepitev populacije navadnega škržka neposredno pod ribnikom Štatenberšek, hkrati pa bo z odkupom vodnih in priobalnih zemljišč zagotovljena ohranitev in naraven razvoj dinamike vodotoka.

Potok Polšak je bil tekom stoletja deloma izrinjen iz intenzivne kmetijske krajine v gozdni prostor, deloma izravnán proti cesti, ki ga prečka. Ob izravnavi se je maksimalno zmanjšala struga potoka, hkrati pa se je odstranila tudi obrežna vegetacija, razen na strani ob gozdu. Vodotok je tako prevzel tudi melioracijsko vlogo odtekanja odvečnih vod iz kmetijskih površin, poleg vloge iztoka iz gorvodno ležečih ribnikov Štatenberšek. Zaradi spreminjajoče se količine izpusta vode iz ribnikov prihaja do povečanja količin usedlega mulja v vodotoku in nihanja vodostaja.

Slika 26. Stanje na lokaciji L2 – iztok iz ribnikov Štatenberšek (DRSV, 2022)

Slika 27. Območje vodotoka Polšak, lokacija L2: iztok iz ribnikov Štatenberšek (Langerholc, 2021)

4.2.1.3 Volčke

Na projektnem območju Volčke (SI3000213) so bili predlagani trije revitalizacijski ukrepi. Zaradi nepripravljenosti lastnikov za prodajo, se je s partnerji sprejela odločitev, da se od ukrepa V3 odstopi.

Izbrane lokacije so ene pomembnejših za ciljne vrste v projektu LIFE-IP NATURA.SI v Natura 2000 območju Volčke. Hkrati pa bodo ukrepi prispevali k doseganju ciljev dobrega stanja voda in izboljšanju oziroma neposlabševanju stanja z vidika poplav.

4.2.2.3.1 Revitalizacija vodotoka z obnovo 300 m stare struge Vzhodne Ložnice in obnova zatoka površine cca 2.500 m², lokacija V1: sklop mrtvic na Vzhodni Ložnici (GKX: 122345 GKY: 524446)

Revitalizacija Vzhodne Ložnice naslavlja vzpostavitev prehodnosti za vodne organizme (ciljno ribe) z obnovo stare struge Vzhodne Ložnice, hkrati pa zajema tudi obnovo zatoka površine 2.500 m² ter zasaditev izcednega jarka iz deponije sadre Cinkarne Celje z vegetacijo s funkcijo terciarnega čiščenja. Za izvedbo ukrepa se predhodno odkupi oziroma pridobi zemljišča. Z izvedbo ukrepa se bo izboljšalo hidromorfološko stanje ter s tem habitat za vse organizme, vezane na vodna in obvodna območja, ciljano na donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladykovi*).

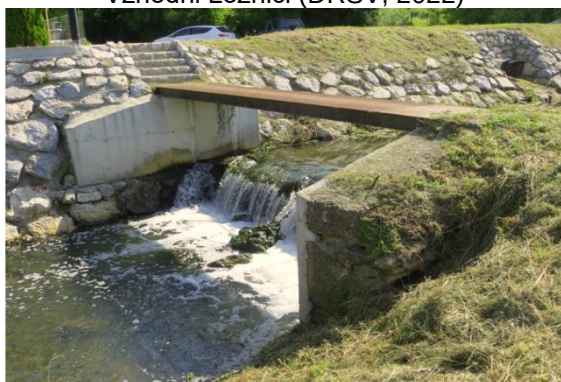
V času melioracijskih del je bila izvedena regulacija Vzhodne Ložnice. Vodotok je bil preusmerjen v novo regulirano strugo. Struga vodotoka je bila zožena, poglobljena, izravnana in utrjena. Meandriranja Vzhodne Ložnice na tem delu ni bilo več, hidromorfološki procesi vodotoka pa so postali omejeni na ozko utrjeno strugo vodotoka. Dodatno so bili na kmetijskih zemljiščih za izsuševanje obdelovanih površin izdelani drenažni jarki in položene drenažne cevi, ki hitreje in temeljiteje odvajajo vodo iz priobalnih in okoliških zemljišč. Za umirjanje hitrosti vodotoka so bili v strugi izdelani pragovi, pri stanovanjskem objektu Začret 28, pa je bila za dodatno umiritev in izravnavo nivelete vodotoka izdelan 0,8 m visok prag iz kamna v betonu, ki ni prehodan za ribe in druge vodne organizme. Prav tako je na desni brežini izveden kamnomet v mokro dolžine 80 m in višine 3,5 m ter na nasprotnem, levem bregu betonski zid v dolžini 6 m. Meandriranje Vzhodne Ložnice je praktično izginilo iz predela Volček. Ostanki nekdanjih manjših meandrov na območju predvidenem za revitalizacijo vodotoka so se ohranili kot mrtvice, uleknine v terenu. Mrtvica ter preostala dva meandra se deloma napajajo iz manjšega pritoka, padavinskih voda, izcednih voda iz kmetijskih zemljišč, pritoka iz deponije Cinkarne Celje. Zemljišča stare struge so v večini ostala v lasti RS.

Slika 28. Stanje na lokaciji V1: sklop mrtvic na Vzhodni Ložnici (DRSV, 2022)

Slika 29. Pogled iz zraka - trenutno stanje na lokaciji V1 na Vzhodni Ložnici (Jokanović, 2020)

Slika 30. Prag iz kamna v betonu z utrjeno desno brežino in brvjo na Vzhodni Ložnici na lokaciji V1 (DRSV, 2021)

Slika 31. Mrtvica na lokaciji V1 na Vzhodni Ložnici (DRSV, 2021)

4.2.2.3.2 Zasaditev obrežne in vodne vegetacije s funkcijo terciarnega čiščenja na območju manjšega pritoka Vzhodne Ložnice ob cestnem mostu čez Vzhodno Ložnico v Začretu, lokacija V3: Vzhodna Ložnica ob cestnem mostu (GKX: 122200 GKY: 524891)

Ukrep je eden od ukrepov, ki ga ni mogoče izvesti zaradi nezainteresiranosti lastnikov zemljišč.

Zasaditev obrežne in vodne vegetacije s funkcijo terciarnega čiščenja na območju manjšega pritoka Vzhodne Ložnice ob cestnem mostu v Začretu je ukrep s katerim se bo izboljšalo hidromorfološko stanje in s tem habitatov za vse organizme, vezane na vodna in obvodna območja, ciljano na donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladykovi*). Zasaditev pritoka in dela Vzhodne Ložnice bo prispevala k zmanjšanju onesnaženja voda, ki odteka s kmetijskih površin, kar bo pripomoglo k vzpostavitvi primernejšega habitata za donavskega potočnega piškurja. Odkup zemljišč je predviden na območju pritoka.

Tudi v tem delu je bila izvedena regulacija Vzhodne Ložnice s preusmeritvijo toka v novo regulirano strugo in hkrati izdelani drenažni jarki in položene drenažne cevi, ki hitreje in temeljiteje odvajajo vodo iz priobalnih in okoliških zemljišč za pridobitev obdelovanih površin. Cesta ob cestnem mostu čez Vzhodno Ložnico v Začretu je bila dodatno utrjena in dvignjena. Ob cestišču se je izdelal obcestni jarek, ki dodatno odvaja meteorno vodo iz cestišča in kmetijskih površin v Vzhodno Ložnico. Po obcestnem jarku je speljan tudi pritok Vzhodne Ložnice, ki je reguliran in potisnjen k cesti zaradi pridobitve površin za kmetijska zemljišča. Zemljišča stare struge Vzhodne Ložnice so v večini ostala v lasti RS, regulirana struga pa se ni v celoti odkupila.

Slika 32. Stanje na lokaciji V3: Vzhodna Ložnica ob cestnem mostu (DRSV, 2022)

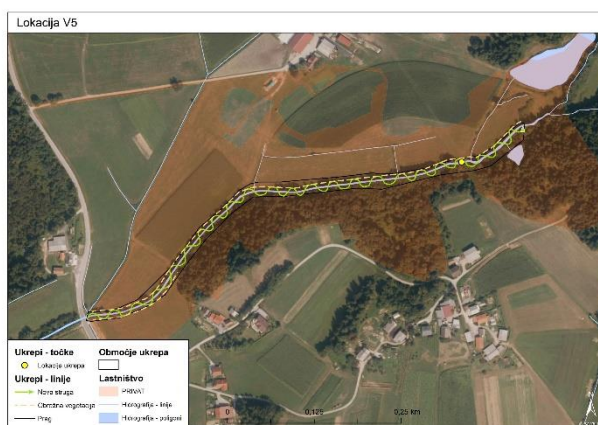

Slika 33. Območje Vzhodne Ložnice s pritokom (obcestnim jarkom) predvideno za zasaditev obrežne in vodne vegetacije s funkcijo terciarnega čiščenja (Langerholc, 2021)

4.2.2.3.3 Razgibanje struge potoka Dobje z odstranitvijo pete obrežnega zavarovanja ob potoku Dobje ter zasaditev obrežne vegetacije v dolžini približno 700 m, lokacija V5: potok Dobje (od GKX: 122451, GKY: 526615 do GKX: 122747, GKY: 527284)

Razgibanje struge potoka Dobje z odstranitvijo pete obrežnega zavarovanja ter zasaditev obrežne vegetacije bo izboljšalo hidromorfološko stanje in s tem habitatov za vse organizme, vezane na vodna in obvodna območja, ciljano na donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladkovi*) in navadnega škrčka (*Unio crassus*). Odkup zemljišč je potreben za pridobitev prostora za vzpostavitev naravne dinamike potoka.

Za območje Volček so v pretežnem delu značilna intenzivna kmetijska zemljišča, ki ne dopuščajo veliko prostora vodotokom niti obvodni vegetaciji. V času melioracijskih del je bila izvedena regulacija in izravnava potoka Dobje. Na desnem bregu potoka Dobje se površine intenzivnega kmetijstva nahajajo tudi na priobalnih zemljiščih, tako da na teh delih ni prostora niti za obvodno vegetacijo. Hkrati pa je izravnani potok Dobje tudi potisnjen na rob ravninskega dela pod gozdno matico. Brežine potoka so na celotnem odseku predvidenega ukrepa utrjene s kamnito zložbo. Na odseku je na lokaciji prečkanja plinovoda narejena kamnita stopnja.

Slika 34. Stanje na lokaciji V5: potok Dobje (DRSV, 2022).

Slika 35. Izravnana struga potoka Dobje (DRSV, 2022).

Slika 36. Utrditev brežine v peti na potoku Dobje (DRSV, 2021).

4.2.2. Pridobitev zemljišč in pravice graditi

Izbira in izvedba ukrepov bo odvisna od pridobitve zemljišč – odkupov in razpoložljivih sredstev. Na osmih potencialnih lokacijah je za izvedbo načrtovanih ureditev treba predhodno odkupiti zemljišča in pridobiti pravico graditi, kot izhaja iz opisa ukrepov.

Pridobitev zemljišč temelji na komunikaciji in okrepljenem sodelovanju z lastniki zemljišč, kar pogojuje uspešnost pridobitve (predvsem odkupov) zemljišč za izvedbo ukrepov. 90 predvidenih zemljišč (77 %) je v privatni lasti, 27 zemljišč v državni lasti/javno dobro/družbena lastnina v splošni rabi/občinski lasti (skupaj 117 zemljišč) (Priloga 1). Pri zemljiščih v privatni lasti bo pridobitev zemljišč primarno odvisna od pristopa do lastnikov zemljišč, njihove naklonjenosti do ukrepov in preteklih izkušenj. Seznam parcelnih števil potencialnih zemljišč je razviden iz Priloge 1.

Pridobitev zemljišč bo na DRSV potekala s pomočjo zunanjega izvajalca (izvedba JN). Predmet dela zunanjega izvajalca so: komunikacija z lastniki zemljišč, premoženjsko pravna dela, cenitve zemljišč in geodetske storitve za pridobitev pravice graditi.

Pristop do lastnikov zemljišč mora biti v skladu z načeli in komunikacijsko strategijo projekta LIFE-IP NATURA.SI.

Sam odkup zemljišč za namen pridobitve pravice graditi zajema dva načina izvedbe, ki se lahko izvajata sočasno: odkupe zemljišč v celoti ali odkupe dela zemljišč, ki zahteva parcelacije ter geodetske izmere zemljišč. Sam način izvedbe je odvisen od potrebe po zemljišču z vidika ukrepa, razpoložljivih financ in naklonjenosti lastnika zemljišča.

Skupnih zagotovljenih sredstev za pridobitev zemljišč (administrativni del odkupov zemljišč in kupnine) na projektu LIFE-IP NATURA.SI je 270.000,00 EUR (z DDV).

4.2.3 Strokovne usmeritve za načrtovanje ukrepov in izdelavo projektne dokumentacije

Vsi predvideni posegi so namenjeni izboljšanju stanja Natura 2000 ciljnih vrst in habitatov, hkrati pa se upoštevajo cilji s področja stanja voda in poplav, zato se pri iskanju rešitev in izdelavi projektne dokumentacije ne glede na zakonska določila upošteva usmeritve podane s strani vseh projektnih partnerjev (DRSV, ZZRS, ZRSVN – npr. Karlo in sod., 2021, CKFF). Upošteva se rezultate hidrološko hidravlične analize, razmere na terenu in ekološke zahteve ciljnih vrst.

5 Izvedba potencialnih ukrepov

5.1 Izvedba ukrepa odstranjevanja ITV

Za izvedbo ukrepa odstranjevanja ITV je treba primarno pridobiti soglasje lastnikov kmetijskih zemljišč. Za namen pridobitve soglasij se skladno s pripravljenim komunikacijskim načrtom projekta LIFE-IP NATURA.SI obvesti lastnike zemljišč o predvidenih delih, se z njimi dogovori ter po potrebi izvede terenski ogled in predstavi posege.

Za izvedbo odstranjevanja ITV se pridobi dovoljenje za poseg v naravo s strani pristojne UE (UE Slovenske Konjice) na podlagi predhodno izdanega strokovnega mnenja v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru dovoljenja za poseg v naravo s strani ZRSVN. Podane varstvene usmeritve se upošteva pri izvedbi del.

Ukrep se izvede kot konkretna aktivnost za pilotna območja projekta LIFE-IP NATURA.SI (akcija C.1). Ukrep odstranjevanja tujerodnih rastlinskih vrst je predviden v okviru letnega programa dela GJS, zato je smiselno, da se dela izvedejo s strani koncesionarja v okviru navedenega sklopa del. Na ta način bo neposredno omogočen tudi prenos pridobljenih znanj s strani koncesionarja v prakso.

Ukrep je v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI načrtovan v letih 2021, 2022 in 2023 v finančnem okviru 50.000,00 EUR (z DDV) in se predvidoma izvede po enakem postopku.

Izvajanje del poteka ob spremljanju naročnika DRSV.

5.2 Izvedba potencialnih revitalizacijskih ukrepov

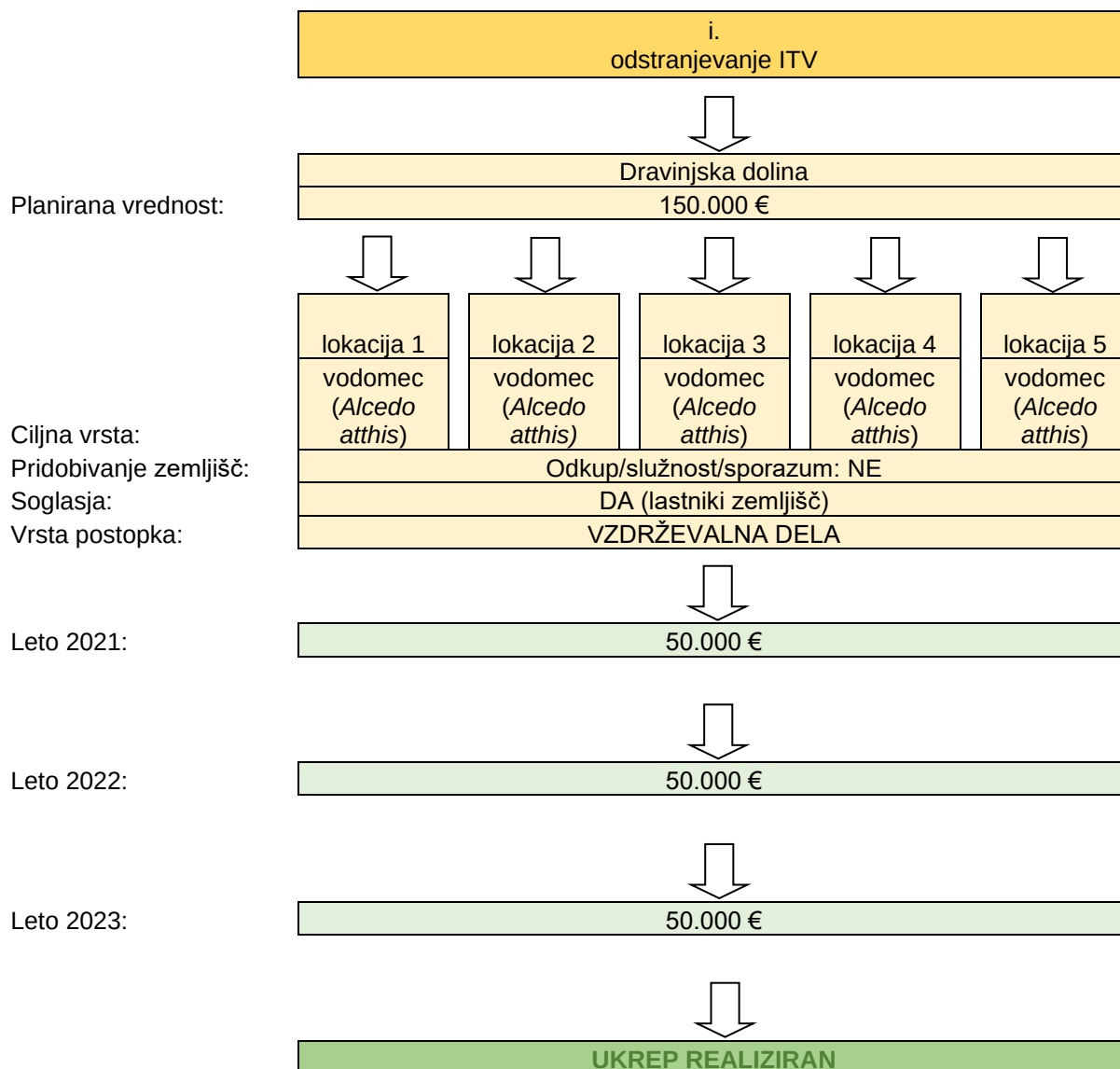
Postopek izvedbe desetih potencialnih revitalizacijskih ukrepov (ukrepi na lokacijah D1, D5, D11, D21, D22, D7, D10, L1, V1, in V5) lahko poteka na več različnih načinov in je odvisen predvsem od tehničnih značilnosti ukrepov, načrtovanih gradbenih del oz. tipa gradbenih del.

Konkretni revitalizacijski ukrepi se izvedejo v okviru razpoložljivih sredstev za izvedbo ukrepov na projektu LIFE-IP NATURA.SI, to je 855.000,00 EUR (z DDV).

6 Načrt izvajanja potencialnih ukrepov

6.1 Načrt izvajanja ukrepa odstranjevanja ITV

Načrt izvajanja ukrepa odstranjevanja ITV je prikazan v grafikonu 3.

Grafikon 3. Načrt izvajanja ukrepa odstranjevanja ITV

6.2 Načrt izvajanja potencialnih revitalizacijskih ukrepov

Izvajanje potencialnih revitalizacijskih ukrepov bo potekalo v odvisnosti od naslednjih kriterijev:

- zahtevnost ukrepa z vidika finančnih sredstev ter obsega del in potrebne projektne dokumentacije,
- naslovljenost vseh ciljnih Natura 2000 vrst ter vključitve vseh pilotnih območij,
- zahtevnost ukrepa z vidika pridobitve zemljišč (potreba po odkupu zemljišča),
- pridobitev potrebnih soglasij in dovoljenj.

Navedeni kriteriji so podlaga za razporeditev potencialnih revitalizacijskih ukrepov z vidika poteka/zaporedja izvajanja v skupine (1a, 2a, 1b, 2b). Določitev skupin ukrepov je prikazana v Preglednici 2. Ukrepi so sicer enakovredni z vidika prioritete, kot je bilo to dogovorjeno na delavnicah izvedenih v sklopu priprave nabora potencialnih ukrepov. Predmetni načrt predstavlja zgolj okvir poteka izvajanja, ki je prilagodljiv splošnim razmeram (predvsem pridobivanju zemljišč). Vsaka sprememba in prilagoditev načrta bo skomunicirana s partnerji.

Izvedljivost ukrepov se preveri tudi skozi postopke pridobivanja zemljišč.

Ukrepa iz skupine 1a za izvedbo ne potrebujeata odkupa zemljišč. Skupaj naslavljata tri ciljne Natura 2000 vrste. Zahtevnost ukrepov z vidika financ skupaj spada v kategorijo 3 in je ocenjena med 10.000 – 49.999 EUR. Njuna izvedba je neodvisna od ostalih območij, zasnova ukrepov pa omogoča, da se k njihovi izvedbi pristopi takoj.

Pri ukrepih, kjer je potreben odkup, se prednostno preverja možnosti odkupa zemljišč za skupine ukrepov, s katerimi bomo dosegli čim večjo učinkovitost (t.j. naslovili čim več ciljnih vrst, čim večja območja ter vsa pilotna območja) (1b, 2a).

Ukrepi iz skupine 1b za izvedbo del potrebujejo odkup zemljišč, skupaj pa na obravnavanih območjih naslavljaajo vseh 5 ciljnih Natura 2000 vrst. Zahtevnost ukrepov z vidika financ skupno spada v kategorijo 1 in je ocenjena nad 100.000 EUR. Ukrepi iz te skupine so ključni ukrepi (večja območja revitalizacije, ki naslavljaajo pridobitev prostora vodotokom). Prednostno se je potrebno lotiti pridobivanja zemljišč, na katerih se nahajajo. V kolikor zemljišč ne bi bilo mogoče pridobiti in bi se torej kateri od ukrepov iz te skupine izvedel v zmanjšanem obsegu ali pa se sploh ne bi izvedel, je nujno potrebna preveritev in nadaljnje načrtovanje ostalih ukrepov iz skupine 2b. To sploh velja, če izpadeta ukrepa D1 ter D5, ki pokrivata največje število ciljnih vrst.

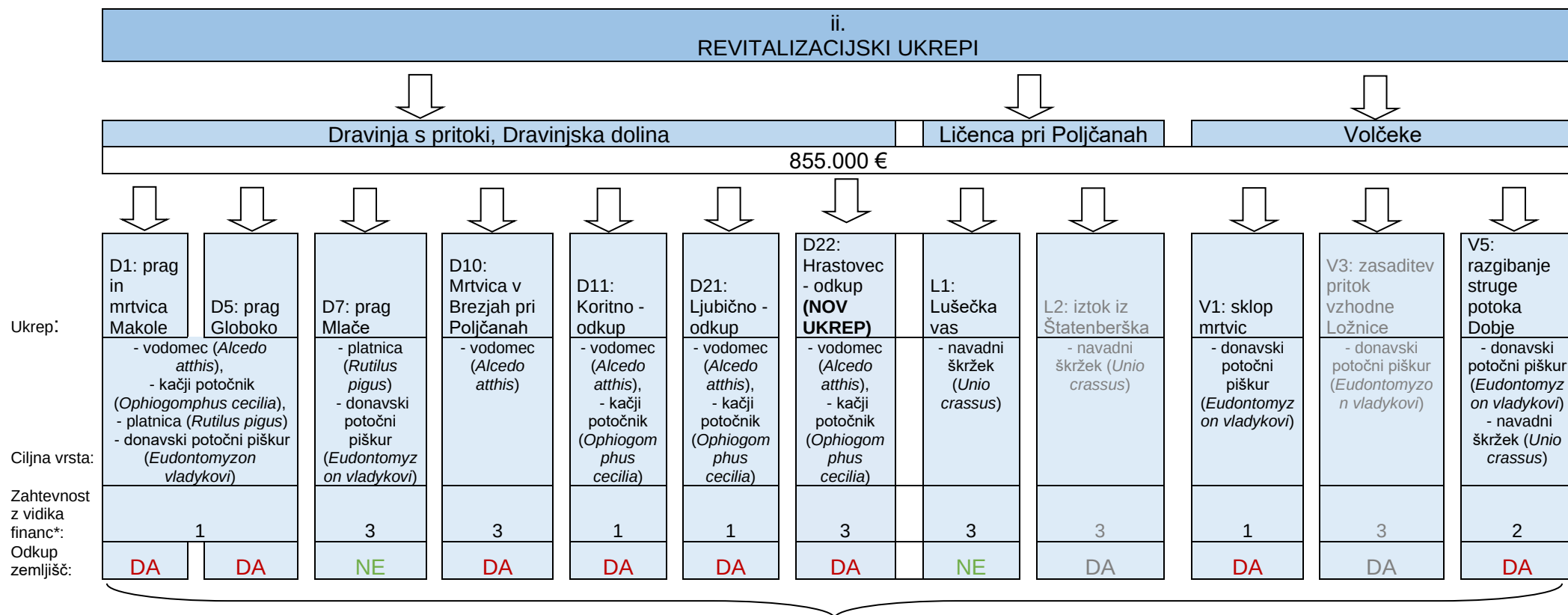
Ukrepi iz skupine 2a za izvedbo sicer potrebujejo odkup zemljišč. Skupaj naslavljaajo 2 ciljni Natura 2000 vrsti. Zahtevnost z vidika financ za posamezni ukrep spada v kategorijo 3. Njihova skupna vrednost je ocenjena med 50.000 in 99.999 EUR. Z ukrepi iz skupine 1a tvorijo dobro bazo, saj finančno niso preveč zajetni, skupno pa naslavljaajo vseh 5 ciljnih vrst, vendar pa obsegajo le eno pilotno območje. Posledično je smiselno, da se čim prej prične s pridobivanjem zemljišč, glede na ugodno razmerje med finančno zahtevnostjo in obravnavanimi ciljnimi vrstami. V kolikor odkup zemljišč ne bi bil mogoč, se preveri vsaj delni odkup in izvedba v zmanjšanem obsegu.

Ukrepa iz skupine 2b za izvedbo del potrebujeata odkup zemljišč, za izvedbo pa predvidoma potrebujeata tudi gradbeno dovoljenje. Naslavljaata isti 2 ciljni Natura 2000 vrsti. Zahtevnost z vidika financ za posamezen ukrep spada v kategorijo 1, ocenjena sta nad 100.000 EUR. V kolikor izpade izvedba ukrepov iz skupine 1b, je nujna izvedba vsaj enega izmed ukrepov iz te skupine, saj sta to ukrepa, ki poleg ukrepov iz skupine 1b naslavljaata ciljno vrsto kačji potočnik (*Ophiogomphus cecilia*). Za razliko od ostalih ukrepov pa imata slabo razmerje med finančno zahtevnostjo in obravnavanimi ciljnimi vrstami, kar ju uvršča proti koncu seznama. Kljub temu pa skupaj z ukrepi iz skupine 1a obravnavata vse ciljne Natura 2000 vrste.

V kolikor se izkaže, da pridobitev zemljišč ne bo mogoča, predvsem pri ukrepih iz skupine 1b, ki naslavljaajo največje število ciljnih Natura 2000 vrst – D1 in D5, je bistveno, da se pridobijo zemljišča za ukrepe iz skupine 2b. Glede na finančne zmogljivosti se poskuša izvesti kar največje število ukrepov, z raznolikimi ciljnimi Natura 2000 vrstami ter na vseh pilotnih območjih.

Preglednica 2. Razvrstitev v tej fazi določenih 10 revitalizacijskih ukrepov v skupine za določitev zaporedja izvajanja ukrepov z upoštevanjem kriterijev – naslovljenost ciljnih vrst, zahtevnost z vidika financ in potreba po odkupu zemljišč

Območje Natura2000	Ukrep	Ciljna vrsta Natura2000						Zahtevnost z vidika financ	Potreba po odkupu zemljišč	Skupina ukrepa
		vodomec (<i>Alcedo atthis</i>)	kačji potočnik (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	platnica (<i>Rutilus pigus</i>)	donavski potočni piškur (<i>Eudontomyzon vladykovi</i>)	navadni škržek (<i>Unio crassus</i>)	SKUPAJ (št. naslovljenih ciljnih vrst)	1: 100.000 – 200.000 EUR 2: 50.000 – 99.999 EUR 3: 10.000 – 49.999 EUR		
Dravinja	D1	X	X	X	X		4	1	x x	1b
	D5									
	D7			X	X		2	3	/	1a
	D10	X					1	3	x	2a
	D11	X	X				2	1	x	2b
	D21	X	X				2	1	x	2b
	D22	X	X				2	3	x	2a
Ličenca pri Poljčanah	L1					X	1	3	/	1a
Volčeke	V1				X		1	1	x	1b
	V5				X	X	2	2	x	1b
	SKUPAJ 1a			X	X	X	3	3	/	
	SKUPAJ 1b	X	X	X	X	X	5	1	x	
	SKUPAJ 2a	X	X				2	3	x	
	SKUPAJ 2b	X	X				2	1	x	

Kjer so potrebni odkupi, se na podlagi kriterijev naslovljenost ciljnih vrst ter zahtevnost ukrepa z vidika financ določi skupine – 1b, 2a, 2b, glej preglednico 2. Kjer ni potrebnih odkupov zemljišč, se pristopi k projektiranju in v nadaljevanju k izvedbi ukrepa – skupina 1a.

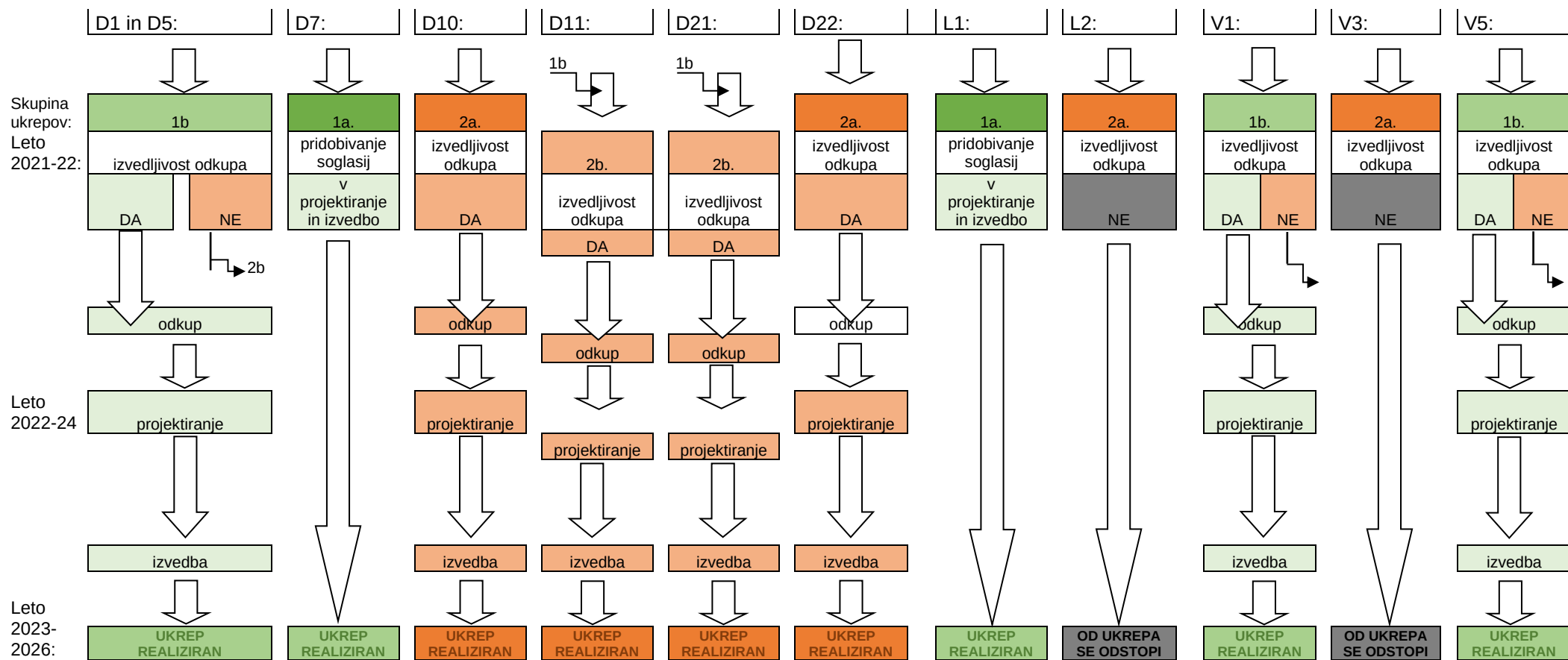
* Zahtevnost z vidika financ – ocena stroškov potrebnih posegov in ureditev:

1: 100.000 – 200.000 EUR

2: 50.000 – 99.999 EUR

3: 10.000 – 49.999 EUR

... se nadaljuje

Grafikon 4. Načrt izvajanja potencialnih revitalizacijskih ukrepov

7 Zaključki

V predmetnem Akcijskem načrtu za konkretne ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih Natura 2000 vrst in habitatov na pilotnih območjih Dravinja s pritoki (SI3000306), Dravinjska dolina (SI5000005), Ličenca pri Poljčanah (SI3000214) in Volčke (SI3000213) (v nadaljevanju: Akcijski načrt) je podan celoten pregled aktivnosti v okviru akcij A.1.3 - Posvetovanje pri pripravi načrtov za konkretne akcije ohranjanja na IP območjih (priprava nabora potencialnih ukrepov, načrtovanje, pridobitev projektne in investicijske dokumentacije ter vseh potrebnih dovoljenj in soglasij) in C.1.4 – Konkretni ohranitveni ukrepi na vodah Štajerske (pridobitev zemljišč in izvedba del). Nabor potencialnih ukrepov je bil pripravljen na podlagi medsektorskega sodelovanja ter usklajevanja ciljev partnerjev projekta LIFE-IP NATURA.SI s področja varstva narave, ribištva, kmetijstva, gozdarstva in upravljanja voda. Prvotno je nabor vseboval 12 ukrepov, od katerih dva ne bosta prešla v fazo načrtovanja in izvajanja zaradi nezainteresiranosti lastnikov zemljišč. Z upoštevanjem dodatnega ukrepa nabor ukrepov v tej fazi šteje 11 ukrepov. Izbrani ukrepi povezujejo cilje doseganja ugodnega stanja vrst oziroma habitatov, zmanjševanja poplavne ogroženosti in doseganja dobrega stanja voda. Primarno so ukrepi namenjeni izboljšanju oziroma obnovi naravne dinamike vodotokov, podrobneje pa zajemajo izboljšanje prehodnosti za vodne organizme, odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin, revitalizacijo brežin in vzpostavitev obrežne zarasti. Potencialni ukrepi naslavljajo izboljšanje bivalnega in prehranjevalnega habitata petih ciljnih Natura2000 vrst, in sicer vodomca (*Alcedo atthis*), kačjega potočnika (*Ophiogomphus cecilia*), platnice (*Rutilus pigus*), donavskega potočnega piškurja (*Eudontomyzon vladykovi*) in navadnega škrčka (*Unio crassus*). Deset ukrepov ima gradbeno tehnične značilnosti, ki pogojujejo izdelavo ustrezne projektne dokumentacije (t.i. potencialni revitalizacijski ukrepi). En ukrep ciljno naslavlja tudi odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin (t.i. ukrep odstranjevanja tujerodnih vrst rastlin), v sklopu katerega se uporabljajo različne metode in pridobivajo znanja glede omejevanja tujerodnih vrst rastlin na vodnih in priobalnih zemljiščih, ki se bodo prenesla v prakso. Pri večini potencialnih ukrepov so postopki načrtovanja (projektiranja) in izvedba ukrepov pogojeni s pridobivanjem zemljišč – predvsem odkupov, soglasij/dovoljenj in razpoložljivih sredstev. Pridobitev zemljišč temelji na komunikaciji in okrepljenem sodelovanju z lastniki zemljišč, kar pogojuje uspešnost pridobitve (odkupov) zemljišč za izvedbo ukrepov. V privatni lasti je namreč 77 % predvidenih zemljišč in kar pri devetih potencialnih ukrepov je za izvedbo načrtovanih ureditev treba predhodno odkupiti zemljišča. Tako bo pridobitev zemljišč, projektiranje in nenazadnje izvedba ukrepov primarno odvisna od pristopa do lastnikov zemljišč, njihove naklonjenosti do ukrepov in preteklih izkušenj.

8 Viri

Karlo T., Langerholc E., Koren A., Košar Starič T., Glogovčan P., 2021. Strokovne usmeritve za projektiranje ureditev na projektnem območju Vode Štajerske z namenom izboljšanja stanja ohranjenosti tarčnih vrst: vodomec, kačji potočnik, donavski potočni piškur, platnica, navadni škrček. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Celje, Maribor.

9 Priloge

Priloga 1. Tabela potencialnih revitalizacijskih ukrepov z razvidnimi parcelami.
Priloga 2. Tabela ukrepov odstranjevanja ITV.